Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 202 (17325) | 1986 оной сентябриин 2, вторник | Сэн 3 мүн.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

«1986—1987 оной намар—үбэлэй хугасаада түмэр замай транспортые, гэр байрануудые, инженернэ барилганууд болон коммуникацинүүдые бэлдэхэ талаар РСФСР-эй Зам харилсаанай министерствын, болон Гэр байрын-коммунальна ажахын министерствын хүдэлмэри тухай» асуудалые КПСС-эй Центральна Комитет хаража үзэбэ.

РСФСР-эй Зам харилсаанай, Гэр байрын-коммунальна ажахын министерствэнүүд 1986—1987 оной намар — үбэлэй эрхэ байдалда хүдэлхөөр бэлэдхэл ябуулна гээд, баталан абтаһан тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ. Хэрэгтэй хэмжээнэй түлишэ түмэр замуудаар зөөгдэнэ, поезднууд болон замай ажахы техническэ зохихо хэмжээндэ хүргэгдэнэ. Россин Федерациин городууд болон һуурин тосхонуудта түлилгын котельнэнүүдэй, дулаанай болон газай сетьнүүдэй, уһа дамжуулдаг ба канализационно объектнүүдэй барилгын хэмжээн ехэ болоо. Гэр байра, коммунальна хэрэглэмжын объектнүүд заһабарилагдана.

Гэхэтэй хамта үнгэрһэн жэлнүүдтэ үзэгдэһэн дутуу дунданууд болон алдуу эндүүнүүдһээ эдэ министерствэнүүдэй коллегинүүд шухала тобшолол үшөө хээгүй.

Түмэр замай транспортын зарим предприятинүүдтэ энэ харюусалгатай саһада бэлэдхэл хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Зүүн-Урда түмэр зам дээрэ тепловозуудые заһабарилгын шанар доогуур, Азербайджанска түмэр замда ашаанай эбдэрхэй вагонуудай тоо олон, Целинндэ саһа тогтоохо шүргэнүүд удаанаар бүтээгдэнэ. Кемеровскэ түмэр зам дээрэ саһа сэбэрлэхэ техникэ бэлдэхэ график таһалдуулагдана. Байгша оной долоон һарада түлишэ зөөхэ түсэбэй юрэнхы дээрээ дүүргэгдээшье һаань, Донецкэ, Кузнецкэ, Карагандагай болон Канско-Ачинска уурхайнуудта тогтоогдоһон хэмжээнһээ үлүүсэ ехэ нүүрһэнэй нөөсэнүүд байлгагдана. Хойто, Горьковско болон Октябрьска түмэр замуудаар хангагдадаг предприятинүүд дээрэһээ модон саг болзортоо зөөгдэнэгүй. Олохон промышленна предприятинүүдэй һалаа замуудта үбэлдэ бэлдэхэ хүдэлмэри гээгдэлтэйгээр үнгэргэгдэнэ.

РСФСР-эй Гэр байрын-коммунальна ажахын министерство, тэрэнэй управленинүүд болон эмхи зургаанууд, арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд городуудые болон хүдэлмэришэдэй һуурин тосхонуудые түсэбэй ёһоор комплексноор үбэлдэ бэлдэлгые хангажа шадаагүй. Зарим гол шэглэлнүүдээр баталагдаһан хэмжээ ябуулганууд гээгдэлтэйгээр бэелүүлэгдэнэ.

Владивосток, Горький, Казань, Калинин, Ростов-на-Дону, Хабаровск болон бусад зарим городуудта түлилгын котельнэнүүдэй, уһа дамжуулдаг ба канализационно барилгануудай, газар дорохи инженернэ барилганууд болон харгынуудай барилга удаарна. Дагестанай, Чечено-Ингушай болон Яхадай АССР-нүүдтэ, Алтайн хизаарта, Астраханска, Кировскэ, Пермскэ, Псковско областьнуудта гэр байранууд, нэгэ газарһаа дулаагаар болон газаар хангаха объектнүүд үбэлдэ һулаар бэлдэгдэнэ. Республика дотор городой элшэ хүсэнэй транспортын гурбанай нэгэ хубинь, трамвайн замуудай олохон участогууд үбэлэй үедэ ашаглагдахаар бэлэн бэшэ.

Мордвагай болон Удмуртын АССР-нүүдтэ, Оренбургска, Пензенскэ, Тюменскэ болон бусад зарим областьнуудта коммунально-ажаһуудалай предприятинүүд ба хүн зондо хэрэгтэй түлишэ зөөлгэ удаарна. Олон ушарта энэ хүдэлмэри хойшолуулагдана, энээниие тэсэхээр бэшэ. Зарим газарта коммунальна ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө журам эбдэхэ, албата уялганuудтаа халиргайгаар, хайша хэрэгээр хандаха ушарнууд үзэгдэнэ.

Материалнууд болон хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдээр хангажа, үбэлдэ бэлдэхэ хүдэлмэриие саг болзортонь үнгэргэхэ талаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет, СССР-эй Госплан, СССР-эй Госснаб зохихо хэмжээнүүдые абаагүй.

1986—87 оной үбэлэй һаранuудта ороной арадай ажахын тогтууритай хүдэлмэри хангалгатай холбоотой. Хүдэлмэриие түргэнөөр түгэсхэхэ гээд, КПСС-эй ЦК Зам харилсаанай министерствэдэ эрилтэ табиба. Нүүрһэ, нефтиин продуктнуудые, рудно-металлургическа түүхэй эд, ой модоной материалнуудые зөөхэ. Холын Хойто зүгэй, Баруун-Сибириин нефтиин болон газай комплексын хэрэглэгшэдтэ ашаа саг болзортонь хүргэхэ, электростанцинуудта, предприятинүүд болон складуудта үбэлдөө хэрэгтэй хэмжээнэй түлишэ, түүхэй эд, материалнууд болон хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдые нөөсэлхэ талаар тогтоогдоһон даабаринуудые жэншэдгүй дүүргүүлхэ. Вокзалнуудые, буудаг перронууд болон пассажирнуудые хангалгатай холбоотой бусад барилгануудые бэлдэлгэдэ, тусхай объектнүүдые тогтоогдоһон болзортонь хүдэлгэжэ эхилхэ, түмэр замуудые, локомотив болон вагонуудые түсэбэй ёһоор заһабарилгын шанарые һайжаруулха талаар эрид хэмжээнүүдые абалгада онсо анхарал хандуулагдаа.

Түлишэ болон электрын элшэ хүсэ гамтайгаар гаргашалгада, түлишын-элшын хүсэнэй нөөсэнүүдые алмаха талаар баталан абтаһан уялгануудые бэелүүлгэдэ түмэр замуудай, отделенинүүдэй, заводууд болон бусад һалбаринуудай коллективүүдэй хүсэлэл оролдолгонуудые шэглүүлхэ гээд, министерствэдэ дурадхагдаба. Эзэн буса байха, юумэ үрихэ баримтануудай түлөө бүхы шатын хүтэлбэрилэгшэдһөө шангаар асууха. Коллективүүдтэ шанга журамай оршон байдал байгуулха, хүдэлмэриингөө газарнуудые үбэлэй эрхэ байдалда хүдэлхөөр бэлэн болгохын түлөө харюусалга ажалшан хүн бүхэндэ даалгаха. Үбэлэй эрхэ байдалда түрүүшынхеэ хүдэлхэ зэргэтэй түмэр замшадай һуралсалые шанга хиналта доро байлгаха.

Албан зургаануудай байрын гэрнүүдые, һургуулинуудые, һургуулида ороодүй хүүгэдэй эмхи зургаануудые болон коммунально-ажаһуудалай бусад объектнүүдые үбэлдэ бэлдэлгын түлөө шанга хиналта тогтоохо, энэ шухала хэрэгые хүсэд сэгнэхэгүй ябадалай үзэгдэбэл шангаар асууха гээд, түмэр замуудай, метрополитенүүдэй, транспортна индустриин заводуудай, промышленна түмэр замай транспортын нэгэдэлнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ даалгагдаба.

Үбэлэй үедэ гэр байрын-коммунальна ажахын тогтууритай һайнаар хүдэлхэ гээшэ предприятинүүд болон эмхи зургаанuудай арадай ажахын түсэбүүдые дүүргэлгые хангахын, хүн зондо ажаһуудалай тааруу зохид эрхэ байдал байгуулхын тула шухала нүхэсэл болоно гэжэ КПСС-эй ЦК онсолон тэмдэглэбэ. Үбэлдэ бэлдэлгын түгэсхэхы шатада заһабарилгын хүдэлмэриие дүүрэн хэмжээгээр, эрхим шанартайгаар бэелүүлхэ шухала гээд заагдаба. Гэр байрануудые, социально-ажаһуудалай хэрэглэмжын объектнүүдые зохихо байдалтай болгохо, хэрэгтэй хэмжээнэй түлишэ нөөсэлхэ, һанаагаа амарха, бэедээ найдаха, ехэшье, багашье асуудалнуудта хайхарамжагүйгөөр хандаха ябадал эндэ байха ёһогүй.

Үбэлдэ бэлдэхэ талаар бии байһан ехэ дутуу дунданuудые усадхаха, коммунальна ажахын бүхы албануудай үбэлэй эрхэ байдалда найдамтай хүдэлмэри хангаха талаар эрид шууд хэмжээнүүдые абаха гээд РСФСР-эй Гэр байрын-коммунальна ажахын министерствэдэ, тэрэнэй областной, хизаарай болон республиканска управленинүүдтэ, арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудта КПСС-эй ЦК эрилтэ табиба. Элшэ хүсэнэй, газай, уһа дамжуулгын ба канализационно ажахынуудые, городой зайнгалай транспортые бэлдэлгые түргөөр дүүргэлгэдэ, предприятинүүд болон хүн зониие түлишөөр хангалгада анхарал хандуулагдаа.

Хоёр-гурбан халаанай хүдэлмэри эмхидхэхэ, ажал эмхидхэлгын түрүү онол арганuудые үргэнөөр хэрэглэхэ, хии һаатаха, хүдэлмэриин саг гээхэ ябадалтай тэмсэл шангадхаха гээд дурадхагдаба. Албан зургаануудта хабаатай байһанһаань дулдыдангүй, бүхы объектнүүд дээрэ үбэлдэ бэлдэлгын ба заһабарилгын хүдэлмэриие саг болзортонь һайн шанартайгаар бэелүүлгын хойноһоо саг үргэлжын хиналта тогтоохо, энэ зорилгоор депутадуудай комиссинүүд болон бүлэгүүдые, гэрэй комитедүүд болон олониитые хабаадуулха. Городуудые, һуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо, байрын гэрнүүдые дулаалха хэрэгтэ хүн зониие эдэбхитэйгээр хабаадуулха, ажабайдалда түлишэ, уһа, дулаанай болон электрын элшэ хүсэ гамтайгаар гаргашалха талаар үүсхэлые үргэнөөр дэмжэн дэлгэрүүлхэ.

Түмэр замай транспортаар хангагдадаг, мүн өөрын гэр байрын фонд болон коммунальна ажахытай министерствэнүүд болон албан зургаануудта һалаа замуудые, ашаа тээхэ ба буулгаха хэрэгсэлнүүдые заһабарилгые жэншэдгүй хангаха, хүйтэндэ хүрэдэг ашаануудые гэдхээхэ пунктнуудые, вагоноопрокидыватель ашаглалгада оруулгые хурдадхаха, складай талмайнууд болон вагонуудые бэлдэдэг газарнуудые үргэдхэхэ талаар эрид шууд хэмжээнүүдые абаха гээд дурадхагдаба. Байрын гэрнүүдые, котельнэнүүдые, түлилгын системэ болон коммунально-ажаһуудалай хэрэглэмжын бусад объектнүүдые үбэлэй эрхэ байдалда хүдэлхөөр бэлдэхэ хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлгын ябасые хаража үзэхэ.

Гэр байрын-коммунальна ажахыда хэрэглэгдэхэ приборнуудые, автоматизациин хэрэгсэлнүүдые, машинанууд болон түхеэрэлгэнүүдые зохёожо бүтээхэ болзорнуудые Минприбор болон Минстройдормаш эбдэбэ гэжэ Центральна Комитет тэмдэглэбэ. Эдэ дутуу дунданuудаа усадхажа, тогтоогдоһон хэмжээгээр иимэ техникээр хангаха гээд министерствэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые уялгалба.

Албан зургаануудта хабаатай ажахынуудые үбэлдэ бэлдэхэ талаар эмхидхэлэй хэмжээнүүдые бэелүүлхын түлөө коммунистнууд - аппарадай хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ, үбэлэй орёо хүшэр эрхэ байдалда эдэ һалбаринуудай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй ажал ябуулгые һайжаруулха, тэдэнэй нүлөөе шангадхаха гээд РСФСР-эй Зам харилсаанай болон Гэр байрын-коммунальна ажахын министерствэнүүдэй парткомуудта дурадхагдаба.

Үбэлдөө газаа хүдэлдэг хүдэлмэрилэгшэдтэ тааруу зохид эрхэ байдал байгуулхын тэдэнэрые тусхай дулаан хубсаһаар, халуун эдеэгээр, дулаасуулгын газарнуудаар хангалгын хойноһоо хиналта тогтоохо гээд Түмэр замай транспортын болон транспортын барилгын, нютагай промышленностиин, болон коммунально-ажаһуудалай, предприятинуудай хүдэлмэришэдэй профсоюзай Центральна Комитедүүдтэ дурадхагдаба.

Транспортын, гэр байрын коммунальна ажахын предприятинүүдые, социально-ажаһуудалай хэрэглэмжын бусад объектнүүдые намарай ба үбэлэй хугасаада саг болзортонь һайн шанартайгаар бэлдэхэ талаар эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ гэжэ союзна республикануудай Компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомуудта, обкомуудта, горкомууд болон райкомуудта дурадхагдаба. Үбэлэй үедэ хүн зониие хангалгые һайжаруулгатай холбоотой ажалшадай гомдолнуудые саг болзортонь хаража үзэхыг хангахын түлөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалга дээшэлүүлхэ, һанаа амар байһан баримтануудта эгээл шанга сэгнэлтэ үгэхэ. Городой магистральнууд, станционно замуудай болон ашаанай талмайнуудай дээрэ хаягдаһан хүр саһа сэбэрлэхэ хэрэгтэй болоходо, хүн зониие болон техникэ үгэжэ саг дарыдань туһалха.

Предприятинүүд болон эмхи зургаануудай үбэлдэ бэлдэлгын ябасые үе-үе болоод харуулха, дутуу дунданuудые залан шууд элирүүлхэ, энэ шухала хэрэгтэ ёһын тэдысэ, харюусалгагүй байха ябадалай үзэгдэбэл шангаар асууха гээд, түбэй болон нютагай газетэнүүдэй редакцинуудта, телевидени болон радио-дамжуулгын талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедтэ даалгагдаба. Түлишын-элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые, эрдэм-техникын дэбжэлтын туйлалтануудые гамтайгаар ашаглаха талаар түрүү коллективүүдэй дүй дүршэлые бүри үргэнөөр идхан нэбтэрүүлхэ.

ТАРЯА ХУРЯАЛГА 86

Алтан таряагаа түргэнөөр, адхашье орооһо гээлтэгүйгөөр абая!

СЕНТЯБРИИН 15 БОЛОТОР ТҮГЭСХЭХЭНЬ

Энэ жэлдэ Зэдын районой «60 лет Октября» колхозой таряашад, механизаторнууд ургаса хуряалгын хүдэлмэриие муу бэшээр ябуулжа байнхай.

Һүүлэй мэдээгээр эндэ 1680 гектарта таряан амяарлагдан хадагдаа гэхэ гү, али бүхы ургасын хахадынь унагаагдаа. Тэрээнһээ 1100 гектарынь сохигдоо. Таряалангайнь гектар бүриһөө 17—18 центнер орооһон абтана. Түрүүшын үдэрһөө шэниисын таряа хадахадаа комбайнернууд, Б. Н. Цыбиков, Д. Д. Дондоков, Г. Ц. Доржиев гэгшэд һайнаар хүдэлнэ. Баал суглуулжа сохиходоо комбайнернууд А. Р. Ванданов, Б. Н. Цыбикжапов гэгшэд тус тустаа 2000—2200 центнер ороохо бункернуудһаа гаргаад байна.

— Республика соогоо үүсхэл гаргаһан түрүү ажахынуудай жэшээгээр хүдэлжэ, бүхы ургасаяа сентябриин 15 болотор хуряажа абаха, 34 мянган центнерһээ бага бэшэ ороохо сохижо абаха, 6 мянган центнер таряа гүрэндэ худалдаха зорилготойбди,— гэжэ ажахын ахамад агроном Н. Д. Цыбикжапов хэлэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажахын түрүү комбайнернуудай нэгэн (зүүн гарһаа) Г. Ц. Доржиев туһалагша А. Ж. Жигжитовтэй.

М. НАМЖИЛОВАЙ фототекст.

ГЕКТАРАЙ 20 ЦЕНТНЕР

Таряа хуряалгаяа богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ гэжэ республика дотороо үүсхэл гаргаһан Хяагтын, Зэдын, Сэлэнгын механизаторнуудай уряае һайшааһан Баргажанай районой Уланай колхозой таряашад ороохото ургамалнуудаа хуряаха хүдэлмэреэ эмхитэйгээр ябуулна. Һүүлэй мэдээгээр, эндэ 500 гаран гектарай шэниисэ баал болгогдон сабшагдаһан, 464 гектарай ургаса сэхэ хадагдажа, суглуулагдаһан байна.

Газар таряаландаа зональна гурим үргэнөөр нэбтэрүүлһэн тус ажахын механизаторнууд түрүүлэн унагаагдаһан 170 гаран гектарай шэниисын баалнуудые суглуулан сохиходоо, гектарай 20 центнер ороохо абаба. Мүнөө ажахын таряанай тоог дээрэ түрүүшын 12 мянган центнер орооһон сэбэрлэгдэжэ байна.

Колхозой Хүнтэйн таряаланда хуряалгын 12 экипаж эдеэшэһэн шэниисэ сэхэ хадана. Тиихэдэ табан комбайн таряа баал болгон унагаана. Таряашадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ дүршэлтэй комбайнер Цырен Шагдурович Балаганов эрхимлэнэ.

Н. ДАМБАЕВ.

Жэл бүхэндэ таряа хуряалгаяа эмхитэйгээр үнгэргэдэг Кабанскын районой Байгалай ОПХ-гай механизаторнууд 2000 гектарай таряа баал болгон унагаажа, 50 гаран гектарай шэниисэ сэхэ хадаһан байна. Һүүлэй мэдээгээр 600 шахуу гектарай хатаһан баалнууд суглуулагдажа, 9000 центнер орооһон амбаарлагдаба.

Ургаса хуряалгын эхинһээ хойшо комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ дүршэлтэй механизатор Александр Николаевич Пнев эрхимлэнэ. Тэрэ 2500 центнер таряа сохёо. Энэ хугасаа соо комбайнернууд Геннадий Анисимович Гурулев, Александр Петрович Елизов,

УРГАСАНЬ УРМАТАЙ

Кабанскын дунда һургуулиин үйлэдбэриин һуралсалай мастер, коммунист Анатолий Петрович Пашин гэгшэд туд бүрэ 1400—1600 центнер таряа сохижо суглуулаа.

Ороохото ургамалнуудые сабшажа баал болгон унагаагшадай мүрысөөндэ Николай Залуцкий, Сергей Ануфриев гэгшэдэй экипажнууд эрхимлэнэ. Мүнөө ОПХ-гай таряалан дээрэ ажалай тэмсэл улам үргэдэнэ.

Д. НИКОЛАЕВ.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

ЭРШЭДХЭЛГЫН ЗАМААР

НОВОСИБИРСК. (ТАСС). Агропромышленна комплексын хүдэлмэриин асуудалнуудаар зональна зүблөөн эндэ болобо. Автономито республикануудай, Ураалай болон Сибириин хизаарнууд ба областьнуудай партийна, совет органуудай, агропромышленна комитедүүдэй, хилээмэнэй продуктнуудай управленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, эрдэмтэд зүблөөндэ уригдаһан байгаа. Ордынска районой «Большевик» гэжэ түрүү колхозой таряалан, фермэнүүд дээрэ тэдэнэрэй хүдэлмэриин үдэр эхилһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. И. Воротников зүблөөе хүтэлжэ, үгэ хэлээ.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, республикын Госагропромой түрүүлэгшэ Л. Б. Ермин мэдээсэл хэбэ.

Ургаса хуряалгын, ороохо гүрэндэ худалдалгын, тэжээл бэлэдхэлэй, малай үбэлжэлгэдэ бэлдэлгын асуудалнууд гол анхаралда байба. Россин Федерацида хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэдэ тус регион шухала үүргэ дүүргэхэ гээд тэмдэглэгдэбэ. Мүнөө жэлдэ республикын тушааха зэргэтэй орооһоной 40 шахуу процентые Сибирь болон Ураалай ажахынууд гүрэнэй амбаарта оруулха ёһотой. Эндэ һайн ургаса ургуулагдаа. Түсэбтэ даабаринуудаа гансашье дүүргэхэ бэшэ, харин үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжо бии.

Ороохо хуряажа эхилхэдээ, тэжээл бэлэдхэлгэдэ анхаралаа һуладуулһан районууд зүблөөн дээрэ шүүмжэлэгдэһэн байна. Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ имагтал эдэбхитэй хүдэлмэри колхоз, совхоз бүхэндэ малай үбэлжэлгые бардамаар үнгэргэхэ арга олгохо бшуу. Энэ зорилго улам шухала боложо байнхай. Юуб гэбэл, мал ажалай хүгжэлтын эршэ, малай ашаг шэмэ бирагүй байһан зандаа. Түрүүшын хахад жэлдэ Алтайн хизаарай, Кемеровскэ, Новосибирскэ, Томскэ, Омско болон Шэтын областьнуудай ажахынуудай гурбанай нэгэ хубинь гүрэндэ һү, мяха худалдаха түсэбүүдээ дүүргээгүй байха юм. Гэхэтэй хамта хэрэг байдалаа һайжаруулхын тула бага бэшэ нөөсэнүүд бии гэжэ олон тоото жэшээнүүд батадхана.

Орооһоной ажахые тогтууритайгаар хүгжөөхэ, ороохо таряанай нөөсэнүүдые ехэ болгохо, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, продукци бэлдэжэ, тушааха түсэбүүдые жэншэдгүй дүүргэхэ, мүн үлүүлэн дүүргэхэ талаар шэглүүлэгдэһэн хэмжээнүүдые зүблөөн хараалаа.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. П. Никонов зүблөөн дээрэ үгэ хэлээ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй Госагропромой түрүүлэгшэ В. С. Мураховский, КПСС-эй ЦК-гай Хүдөө ажахын болон эдеэ хоолой промышленностиин таһагые даагшын орлогшо И. К. Капустян, министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсаһан байна.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ
Тобшо мэдээсэл

ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААН

КПСС-эй Түнхэнэй райкомдо районой партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан үнгэргэгдэбэ. Энэ суглаанда районой ажахынуудай, промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна эхин организацинуудай секретарьнар, сельсоведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр, профкомуудай түрүүлэгшэнэр, мүн райсоведэй депутадууд уригдаһан байха юм.

Энэ суглаанда хабаадагшад ажал хэнгүй олзо олохо ябадалтай тэмсэл шангадхаха талаар районой партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэһэн байна. Тус асуудалаар КПСС-эй райкомой секретарь Э. З. Васильева элидхэл хэбэ.

«Ажал хэнгүй олзо олохо ябадалтай тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай» абаһан КПСС-эй ЦК-гай тогтоол, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ, мүн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол район дотор хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байна гэжэ элидхэл соо онсолон тэмдэглэгдэв. Социалис зөөри хулгайлха, үбэршэлхэ, гэмтээхэ, өөрынгөө хубиин хэрэгтэ автомашина болон тракторнуудые ашаглаха, хүнгэн мүрөөр олзо олохо гэхэшэлэн харша ушарнууд тохёолдоһоор.

Имэ ёһо бусэ, манай общественэ ажабайдалда огто таарахагүй ябадалтай районой захиргаанай органуудай хүдэлмэрилэгшэд, арадай хинагшад, олониитын эдэбхитэд шанга тэмсэл ябуулнагүй гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ районой прокурор М. В. Баглаев, Хэрэнэй поссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д. Ж. Дондокова, райсоведэй гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагые даагша Г. А. Каратаев, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь Б. Ш. Ускеев, Саяанай совхозой һаалишан Г. Д. Бандеев болон бусад хабаадаа.

Зүбшэгдэһэн асуудалаар эдэбхитэдэй суглаан зохихо тогтоол баталан абаһан байна.

Ж. ЮБУХАЕВ,
манай корр.

ПАРТИИН ЗЭРГЭДЭ—ЗАЛУУШУУЛ

Захааминай районой партийна эхин организацинууд өөһэдынгөө зэргые бэхижүүлхын тула горитой оролдолго гаргана. Һүүлэй үедэ КПСС-эй гэшүүндэ кандидадуудаар Цахирай совхозой тракторист В. Д. Галсанов, Дүтэлүүрэй сельпогой наймаалагша Л. Ц. Соктоева, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой үхэршэн Б. Б. Лыгденов, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Холтоһоной уурхайн проходчик В. И. Игошев гэгшэд абтаһан байна.

Эдэнэр бултадаа залуу наһанай хүнүүд. Дунда һургуули дүүргэһээр лэ өөһэдынгөө түрэһэн нютагта түбхинэн һуурижахаяа хүсэн, түрэл ажахынгаа гү, али предприятиингаа үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ эхилһэн хүбүүд болон басагад, ВЛКСМ-эй гэшүүд. Эдэнэр бултадаа ажалайнгаа намтарые һая захалбашье, ажалша бэрхэ, дааһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандадаг байһанаараа тусгаар шалгарна, коллективэйнгээ ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Партийна организациингаа зэргые олошоруулха, бэхижүүлхэ хэрэгтэ Зэдын комбинадай, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой парткомууд, Далахайн совхозой, оёдолой үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлэй Закаменскын филиалай партбюронууд ехэ анхаралтайгаар хандана. Энэ талаар эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын саг үргэлжын хүдэлмэриие ябуулжа байдагынь һайшаалтай.

Энэ жэлэй эхинһээ КПСС-эй гэшүүнээр абтагшадай диилэнхи олониинь комсомолой гэшүүд ябаһан нүхэд, хахадынь эхэнэрнүүд гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Гэхэ зуура залуу коммунистнуудаа хүмүүжүүлхэ асуудалда зарим эхин парторганизацинууд анхаралаа һулаар хандуулна.

Ш. БАКШЕЕВ,
манай корр.

ШАНГА ЭРИЛТЭ ТАБИГДАБА

КПСС-эй XXVII съездын табиһан эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, районой ажалшадые медицинскэ талаар хангалгын байдал ба тэрэниие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай асуудал КПСС-эй Хэжэнгын райкомой бюрогой заседани дээрэ зүбшэгдэбэ.

Районой фельдшерскэ пунктнүүдэй, участково болон централна больницануудай коллективүүд хүн зониие медицинскэ талаар хангалгын хэрэгые һайжаруулхын тула яһала оролдолго гаргана, зохихо хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлнэ гэжэ бюрогой абаһан тогтоол соо тэмдэглэгдэбэ. Түбэй ба дүрбэн участково больницанууд, врачебнэ хоёр амбулатори, фельдшерско-акушерскэ гурбан, фельдшерскэ 12 пунктнүүд район дотор хүдэлнэ. Больницануудта нэгэн доро 210 үбшэнтэн хэбтэжэ, бэеэ эмнүүлхэ арга боломжотой. Эмнэлгын эмхи зургаануудай материально-техническэ үндэһэ һуурииие бэхижүүлхэ талаар хэмжээнүүд абтажа байдаг.

Гэхэ зуура ажалшадые медицинскэ талаар хангалгые эмхидхэхэ хэрэгтэ горитой дутагдалнууд бии гэжэ бюрогой заседани дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Фельдшерскэ 15 пунктнүүдэй дүрбэндэнь телефон табигданхай, олонхинь автотранспортгүй. Тосхон һууринуудһаа холуур, таһархай ажаһуудаг хүн зондо ошолго хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ. Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һанаһанда хүрэмөөр бэшэ.

Элирхэйлэгдэһэн дутагдалнуудые түргэн усадхаха, хүн зониие медицинскэ талаар хангалгын хүдэлмэриие эрид һайжаруулха шанга эрилтэ районой түбэй больницын ахамад врачта, профком болон ВЛКСМ-эй комитедүүдтэ партиин райкомой бюрогой зүгһөө табигдаба.

А. ЧИМИТОВ,
районой газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ [...]

УКАЗ

НЮТАГАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН НЭГЭД[...] ПРИЯТИНУУДАЙ БОЛОН ЭМХИ ЗУРГАА[...] МЭРИШЭДЫЕ, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ [...] ШЭДЫЕ БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СС[...] ДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ [...] циалис уялгануудые бэелүүлгэдэ түйлаһа[...] түлөө шагнаха:

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРД[...]
Доржиева Долгоржап Цыбикжаповнае—[...] риин «Туяана» нэгэдэлэй оёдолшон-мото[...]
Ларионов Владимир Григорьевичые — [...] Нютагай промышленностиин министрэй [...]
Магац Инна Глебовнае—Дзержинскиин [...] заводой гуталай гадарые бэлэдхэгшэ.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН II ШАТЫ[...]
Нестерова Анна Петровнае—оёдолой [...] на» нэгэдэлэй оёдолшон-мотористка.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫ[...]
Наквасина Тамара Михайловнае — оёд[...] «Туяана» нэгэдэлэй оёдолшон-мотористка.
Яковенко Лидия Павловнае—Хяагтын [...] фабрикын фанговщица.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» [...]
Дука Людмила Прохоровнае — түмэр [...] Кировэй нэрэмжэтэ заводой хүдэлмэриш[...]
Майдорова Цыренцу Палановнае—Хяа[...] гын фабрикын оёдолшон.
Хабусов Иван Ивановичые — Улаан-Үд[...] зүйлнүүд болон дурасхаалта бэлэгүүдэй [...] оёдолой машинануудые заһабарилагша.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ[...]
Карнапольцева Анна Ивановнае—Оймор[...] гын фабрикын мүлигшэ.
Клочихина Надежда Дмитриевнае — оё[...] «Туяана» нэгэдэлэй филиалай начальник.
Рахлецова Татьяна Ивановнае—Улаан-[...] дарадаг фабрикын һамнагша.
Черникова Тамара Никитичнае — оёд[...] «Туяана» нэгэдэлэй оёдолшон-моторист[...]
Черных Лидия Михайловнае — оёдолой [...] на» нэгэдэлэй оёдолшон-мотористка.

СССР-эй Верховно Сове[...]
Түрүүлэгш[...]
СССР-эй Верховно Сове[...]
Секретарь Т. [...]

Москва, Кремль.
1986 оной августын 4.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ—БҮГЭДЫН АНХАРАЛ

БҮХЫ АРГА ХЭРЭГЛЭХЭБДИ

Мүнөө олонхи ажахынуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриин гол түлэб түгэсхэгдэжэ, хүн зоной, техникын хүсэнэй ургаса хуряалгада шэглүүлэгдээд байгаашье һаань, адууһа малда эдюулхэ юумые үшөөл нэмэжэ абаха, аргатайл һаань үбһэ, сенаж, силос болон бусад тэжээл ехээр нөөсэлхэ гэжэ оролдохогүй ажахы үгы ааб даа.

Урдамнай ута бэрхэтэй үбэлжэлгэ хүлеэжэ байна ха юм. Тиимэһээ мүнөө үедэ таһалжа абаһан һогосборишье ногоон тэжээлдэ нэмэри гэһэн зоной хэлсэдэг үгые ухаандаа хадуун манай колхозойхид хүдэлнэ.

Һүүлэй мэдээгээр ажахыда 39 мянга шахуу центнер үбһэн сомогдоод, энэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэб дүүргэгдэнтэбэ. Ойрын 12 үдэрэй туршада энэ тоое 40 мянган центнертэ хүргэхэ ёһотойбди.

Энэ жэлдэ ажахыда үбһэ сабшалга, хуряалга яһала эмхитэйгээр, бүхы хүн зоной эдэбхитэй хабаадалгатайгаар ябуулагдаа гэжэ тэмдэглэхээр. Үбһэнэй бүхы 13 звенодо колхозой механизаторнуудһаа гадна, хонишод, малшад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, бүхы шатын хүтэлбэрилэгшэд, алба хаагшад үбһэ сабшалсаһан байна.

Совхозой үнинэй хүдэлмэрилэгшэ, ажалай ветеран Е. Б. Балданмаксаровай хүтэлбэрилдэг үбһэшэдэй оньһожорууулагдаһан багашаг звеногойхид эгээл ехэ, 3300 центнер үбһэ соможо абаад, түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Тракторно-таряан ажалай 1-дэхи бригадын (бригадирынь Ц. Д. Ц. Халзанов) табан хүнһөө бүридэһэн багахан звено таряандаа оросоһоо урда 500 шахуу центнер үбһэ бэлэдхээ. Эдэнэр урданьшье сабшагдадаггүй таряалангай заха, жалга хонхор сооһуурхи ногоо сабшаа һэн. Хоёрдохи отделенидэ В. Б. Бамбаровай хүтэлбэрилдэг звено баһал муу бэшээр хүдэлжэ, 2,8 мянган центнер үбһэ һурилэнхэй. Ажахын хүтэлбэрилхы тушаалтад, конторын хүдэлмэрилэгшэд хамтараад, гол түлэб амаралтын үдэрнүүдтэ хүдэлжэ, 400 центнер үбһэ соможо тушаагаа.

Гадна һүүлэй жэлнүүдтэ илангаяа тэжээл бэлэдхэлгэдэ түрүү онол арганууды, шэнэ технологи хэрэглэжэ, үбһэ, сенаж, силос шэмэтэй, шанартайгаар абаха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулаабди.

Жэшээнь, витаминтай үбһэ нөөсэлхын тула бага һүүрээгдэһэн ногооe асаржа, дээрээ хушалтатай байра соо түхеэрэгдэһэн транспортер дээрэ дэлгээгээд, дороһоонь вентилятораар бүлеэн агаар үлеэлгэн хатаадаг арга хэрэглэнэбди. Имэ агрегат үдэр һүнигүй, ямаршье уларилтай сагта хүдэлжэ байдаг. Тиимэһээ һая сабшаһан үбһые наранда шаруулжа сайлгангүй, бороодо норгон, угаалгангүй ногоон зандань хатааха, витамин, каротин, протеин элбэгтэйгээр абаха аргатай болсно.

Мүн үбһэ багсалан тюгүүд болгожо бэлэдхэхэ, ногооной сечкэ хэхэ гэхэ мэтэ онол арганууды баһал үргэнөөр ашагланабди.

Үбһэ сабшалга, хуряалгатай хамта, хээрын сабшалангай ногоогоор сенаж дараха хүдэлмэри баһал эршэмтэйгээр ябуулагдаа. Тэжээл үйлэдбэрилгын талаар совхозой директорэй орлогшо А. Н. Очировай хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдаһан звено хүдэлмэриин 10 үдэр соо 2400 тонно шэмэтэ тэжээл нүхэ траншейдэ хэжэ дараа. Мүнөө Сэлэнгэ мүрэнэй саада бэедэ С. Ш. Очировай даадаг звено элдэб ургамалнуудые холижо тариһан газарай ургасые сабшажа, оросоһото-сенаж, мүн силос бэлэдхэжэ байнхай. Тиигэжэ сенаж дараха түсэбөө 150 процент дүүргэхэ зорилго табинабди.

Байгша ондо бүхыдэнь 7000 тонно силос даража, үнеэн бүхэндэ 10—12 тонно шэмэтэ тэжээл нөөсэлхэ түсэбтэйбди. Һүүлэй мэдээгээр тэрэнэймнай 4000 тонноонь нүхэндэ хэгдээд байна.

Голой эрье шадархи уһалагдадаг Мангирта гэжэ газарта нарэн сэсэг, кукуруза, рапс гурбые зурууд зуруудаар холижо тариһамнай яһала һайнаар ургаа, Һүтэйн отделениин агроном Ц. Д. Будаевай хүтэлбэрилдэг звеногой механизаторнууд энэ газарай ургасые сабшажа, тэндэхи фермэ шадар эрхим шанартай силос дарана. Эндэ КСК-100 түхэлэй 2 комбайн, КПКУ-1 түхэлэй 3 агрегадай ногоо сабшахадань, тэрэниинь арбаад автомашина таһалгаряагүй зөөнэ. Үдэрэй 550—600 тонно силос нүхэндэ дарагдана. Тус звенодо комбайнернууд Доржо Бубеев, Владимир Санжиев, жолоошод Петр Куриганов, Степан Елизов, Георгий Черных гэгшэд үдэр бүри үндэр бүтээсэ түйлан хүдэлдэг.

Шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриие ойрын 3—4 хоног соо дүүргэжэ, звенонуудай машина техникые таряа хуряалгада элсүүлхэмнай.

Витаминтай ногооной гурил татадаг АВМ-0,65 түхэлэй хоёр агрегаднай дүүрэн хүсэндөө хүдэлгэгдэжэ байна. Энэ жэлдэ 250 тонно тиимэ тэжээл үйлэдбэрилхэ түсэбтэй һаа, тэрэнээ ойрын сагта 400 тоннодо хүргэхэ аргатайбди.

Хэнэйшье мэдэһээр адууһа малһаа ашаг шэмэ ехээр абаха, тоо толгойень олошоруулхын тула түбхын түрүүн тэдэниие элбэг ехэ, эрхим шанартай, олон янзын тэжээлээр хангаха хэрэгтэй. Илангаяа шэмэ ехэтэй, элдэб шухала хэрэгтэй бодосуудаар элбэг тэжээл нөөсэлхэ тушаа онсо анхарал хандуулха эрилтэ табигдана.

Эдэ асуудалнуудые гол түлэб шиидхэжэ шадаһанай ашаар лэ манай совхоз һүүлэй жэлнүүдтэ мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэб, уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, хонин һүрэгөө һайн шанартай, хүсэд хүрэхэ тэжээлээр хангажа, нарай хурьгадые дээрэ үргэгдэһэн, забһартай шалатай таһалганууд соо абадаг болоһоной ашаар энэ жэлдэ түрүүшынхеэ табан ахалагша хонишоднай зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа дээшэ хурьга абаа. Тусхайлбал, М. Ц. Батуев, С. Ж. Хабитуев, С. В. Цыретаров гэгшэд онсо шалгараа, Ажахы дотор зуун эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 80 гаран хурьган томо болгодоо. Нооһоншье урдынхиһаа ехэ хайшалагдаа.

Мүн һүүлэй жэлнүүдтэ үнеэдэй һү шэмэ нилээд дээшэлүүлэгдэжэ байна. Энэ жэлдэ Һүтэйн фермынхид үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1821 килограмм һү һааха түсэбтэй һаа, мүнөө үнгэрһэн найман һарада үнеэн бүхэнһөө 1620 килограмм һү абаа. Байгша ондо хоёр фермэмнай үнеэн бүриһөө 2300—2500 килограмм һү һааха гүйсэд аргатай болонхой. Ажахын түрүү һаалишад Г. Балданова, А. Чимитова, Д. Цыренова гэгшэд жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө тус тустаа 1940, 1682, 1680 килограмм һү һаанхай, мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Эдээнһээ ямар тобшолол хэхэб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, сагай уларилай үшөө дулаан байһаниие һамбаашалжа, үбһэ болон бусад тэжээл нэмэжэ нөөсэлхэ хүдэлмэриие үргэлжэлүүлхэбди. Хоёрдохёор, хээрын бэлшээридэ эдихэ юумэнэй элбэг байһаниие хараада абажа, малаа һайнаар адуулхатаяа хамта, һаамхай үнеэдтэ мяханда тушаагдаха хонид болон үхэрнүүдтэ нэмэлтэ ногоон тэжээл, буйлуулһан талха таряанай зүйл эдюулжэ захалхамнай. Тиимэһээ бүри сентябриин эхеэр тэжээл буйлуулха цехүүд хүдэлгэгдэхэ юм.

Тиигэжэ мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэб заатагүй дүүргэгдэхэ ёһотой.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхоздо таряа хуряалга эхилбэ. Бүхыдөө 2800 гектарта оросоһо таряан хуряагдажа, гектарай 12 центнерһээ доошо бэшэ ургаса абтахаар хараалагдана. Энэмнай түсэбһөө 3,5 центнерээр ехэ болоно. Мүнөө бригадануудта 21 комбайн таряа амяарлан хадажа байнхай. Түрүүшын 800 гектарай ургаса унагаагдаа.

Даб дээрэ хаража үзэхэдэмнай, ерэхэ жэлэй тарилгын үрэһэ хаагаад, гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө дүүргээд, нөөсэ фондодо оросоһо үлөөгөөд байхадамнай, хүдэлмэришэдтөө худалдаха, адууһа малдаа эдюулхэ талха таряа горитой таһалха арга бии.

В. ЖАЛСАНОВ,
Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой директор.

Марьяна Семеновна КАЛМЫНИНА — Тарбагатайн районой «Искра» колхозой һаалишан юм. Гушаад жэлдэ түрэл колхоздоо хүдэлжэ байһан энэ һаалишан нютагайнгаа хүн зондо хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн болонхой. Тэрэ колхозойнгоо правлениин гэшүүнээр һунгагданхай, арадай депутадуудай районно Соведэй депутат юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. С. Калмынина.

В. ПЛУТТЫН фото.

ШЭНЭ АМЖАЛТА

Малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон Яруунын районой «Победа» колхозой һаалишад һү үйлэдбэрилжэ гүрэндэ тушааха юһэн һарынгаа түсэбые бэлзэрһөө холо уридшалан дүүргэбэ. Тиигэжэ бүхыдөө энэ хугасаа соо 7300 центнер һү һааха түсэбөө 7883 центнертэ хүргэжэ, гүрэндэ 6806 центнер продукци худалдаһан байна. Тоһоной заводто эльгээгдэһэн һүнэйнь 6068 центнерынь шанараараа нэгэдэхи сортоор абтаа юм.

Байгша оной эсэс болотор ажахын һаалишад гүрэндэ түсэбһөө гадуур 1500 центнер һү тушаахаар зорилго хараалаанхай, шармайн ажаллана.

Д. ДОРЖИЕВ,
Яруунын районой «Победа» колхозой профкомой түрүүлэгшэ.

ШЕФ ЁҺОНОЙ ТУҺАЛАМЖА

КПСС-эй Буряадай обкомой Хандалгые халуунаар дэмжэн, Сотниковой шубуунай фабрикын инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад ниитын малай үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна. Ивалгын районой «Пригородный» совхоздо шеф ёһоной туһаламжа хүргэн, үбһэ бэлэдхэлсээ юм. 30—40 хүнһөө бүридэһэн бүлэг хүдэлмэрилэгшэд амаралтын үдэрһэ хүдэлһэн байна.

Тиигэжэ абаһан түсэбтэ даабариия фабрикын коллектив бэелүүлээ, тодорхойлбол, 120 центнер һайн шанартай үбһэ сабшажа һурилөө. Тус коллективэй олон гэшүүд эрхимээр ажаллаһан байна. Тэдэнэй дунда ветврач Х. И. Сафронов, директорэй орлогшо О. Ф. Щелгочев, бригадирнууд И. П. Зангеев, М. Н. Ханташ, профкомой түрүүлэгшэ Н. Г. Цыренжапов гэгшэдые нэрлэмээр. «Пригородный» совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө фабрикын коллективтэ баяр хүргэгдөө.

А. ХАМАГАНОВ,
Ивалгын районой Сотниковой шубуунай фабрикын ахамад юрисконсульт.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ [...]

УКАЗ

АГНУУРИИН, ЗАГАҺА ОЛЗОБОРИЛГЫН БАЙГААЛИ ХАМГААЛГЫН БОЛОН [...] ПРЕДПРИЯТИНУУД БА ЭМХИ ЗУРГААН[...] РИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, [...] ШАГНАХА ТУХАЙ.

Агнуури, загаһа олзоборилгын ажах[...] хамгаалгые хүгжөөхэ талаар арбан нэ[...] даабаринуудые болон социалис уялгану[...] түйлаһан амжалтануудайнь түлөө шагна[...]

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОР[...]
Русанов Леонид Иосифовичые — Буряа[...] най госпромхозой хүдэлмэришэн.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ[...]
Шагжиев Серен Сосоровичые — Бур[...] хааминай госпромхозой хүдэлмэришэн.

СССР-эй Верховно Сове[...]
Түрүүлэгш[...]
СССР-эй Верховно Сове[...]
Секретарь Т. [...]

Москва, Кремль.
1986 оной августын 22.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ [...]

УКА[З]

ГИДРОМЕТЕОРОЛОГИИН БОЛОН БАЙ[...] НИИЕ ХИНАХА ТАЛААР СССР-эй ГҮР[...] ЭМХИ ЗУРГААНУУД БОЛОН ОРГАНИ[...] ДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, [...] ШАГНАХА ТУХАЙ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабар[...] нэйнь, арадай ажахые гидрометеорологи[...] гада түйлаһан амжалтануудайнь түлөө [...]

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ША[...]
Бабич Мария Семеновнае — гидромет[...] байгаалиин оршониие хинаха талаар [...] риальна управлениин Улаан-Үдын [...] станциин радиооператор.

СССР-эй Верховно Сове[...]
Түрүүлэ[...]
СССР-эй Верховно Сове[...]
Секретарь Т. [...]

Москва, Кремль.
1986 оной августын 20.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ [...]

УКАЗ

СССР-эй ГҮРЭНЭЙ БАНКЫН ЭМХИ [...] ДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, [...] ШАГНАХА ТУХАЙ.

Арадай ажахые финансировалха болон [...] һалбарида түйлаһан амжалтануудайнь, [...] жэлэй түсэбтэ даабаринуудые бэелүүл[...] сые, нөөсэнүүдые элсүүлһэнэйнь түлөө [...]

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ [...]
Хандаева Раиса Зиновьевнае — Кабан[...] нөөсэлэлгын 2431-дэхи кассые даагша.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОР[...]
Вязинский Алексей Алексеевичые — [...] банкын республиканска конторые эрхил[...]

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» [...]
Усачева Людмила Михайловнае — С[...] кын Закаменск хотын отделениин ахам[...]

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨ[...]
Бурлакова Ирина Семеновнае— СССР[...] Гусиноозерск хотын отделениин таһаг[...]
Ткачева Любовь Ивановнае — Улаан-[...] түбэй нөөсэлэлгын 301-дэхи кассын аха[...]

СССР-эй Верховно Сове[...]
Түрүүлэгш[...]
СССР-эй Верховно Сове[...]
Секретарь Т. [...]

Москва, Кремль.
1986 оной августын 8.

БОДОМЖОТОЙГООР ЭМХИДХЭХЭ, ҺАЙНААР ХИНАХА

Зэдын райондо тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри түгэсэжэ байна. Район соогоо «Заречный» болон Борьёогой совхозой коллективүүд эгээн урид үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбүүдээ дүүргэһэн алдартай. Тус ажахынуудай коллективүүдтэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри тэжээл бэлэдхэлгын эхинһээ үргэнөөр, эмхитэйгээр ябуулагдаа гэжэ тэмдэглэлтэй. «Заречный» совхозой партийна организациин (секретаринь Г. Г. Дондопов), Борьёогой совхозой (секретаринь Ш. Г. Батожапов), Алцагай совхозой (секретаринь В. Д. Очиров) коммунистнуудай хүдэлмэриие һайшаалтай. Жэшээнь, Борьёогой совхоздо Л. Г. Лубсановай хүтэлбэрилдэг витаминтай ногооной гурил гаргадаг агрегадай коллектив 350 тонно витаминтай гурил бэлэдхэхэ түсэбтэй байгаа. Түсэбөө 450 тоннодо хүргөөд, мүнөө үедэ 500 тонно гурил гаргаха гэһэн шэнэ, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, эршэтэйгээр хүдэлжэ байнхай. Энэ коллективэй амжалтада коммунист, агитатор Ш. Г. Батожаповай хубита ехэ юм. Мүн энэл ажахын Г. С. Ветошниковой хүтэлбэрилдэг үбһэшэдэй звено 3900 центнер үбһэ бэлдэхэ гэһэн түсэбтэ даабариия үлүүлжэ, 4300 центнер үбһэ бэлэдхэхээр шэнэ социалис уялга абанхай, урагшаа шармайн оролдоно.

«Мир» колхозой коммунист, агитатор С. Б. Бадмаевай хүтэлбэрилдэг үбһэшэдэй звено эршэтэй шангаар хүдэлжэ, түсэбтэ 4000 центнерэй орондо 4200 центнер үбһэ бэлэдхэһэн алдартай.

Илангаяа «Заречный» совхозой ажалшад габшагай ажалаараа суурхаа. Советскэ Союзай бүхы ажалшадта хандалан КПСС-эй ЦК-гай Хандалгада харюу болгон, тус ажахын коллектив тэжээл бэлэдхэхэ талаар абаһан социалис уялгануудаа шэнээр хаража үзэһэн байна. Түсэбөөр хараалагдаһан 24260 центнер үбһэнэй орондо 38980 центнер, 1400 тонно сенажай орондо 2200 тонно, 350 тонно витаминтай гурилай орондо 400 тонно сохом бэлдэхэ гэһэн шэнэ уялгануудые абаба. Ажахыда бүхыдөө 49.312 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй тэжээл бэлэдхэхэ зорилготой.

Витаминтай ногооной гурил нөөсэлгэ үргэлжэлһөөр. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой, Оёорой совхозой тэжээл бэлэдхэгшэд түсэбтэ даабариия 134 процент дүүргээ. Түрүүшүүлэй тоодо XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой (104 процент), «60 лет Октября» колхозой (105 процент) тэжээл бэлэдхэгшэдые нэрлэхэ хэрэгтэй.

Ажалые эмхидхэлгын, ниитэ-политическэ хүдэлмэриие бодомжотойгоор эмхидхэһэн ажахынуудай амжалтатай байһаниинь эли. Партийна организацинуудай тэжээл бэлэдхэгшэдэй хүдэлмэриие саг үргэлжэ хинажа, социалис мүрысөөе эршэтэйгээр ябуулжа, дүнгүүдыень саг сооньсоносоожо, олондо мэдээсэжэ байһаниинь ажахынуудай амжалтада бага бэшээр нүлөөлөө гэжэ һанагдана.

Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ район соо бүхыдөө 200 гаран агитатор, политинформатор хүдэлһэн байна. Энэмнай яһала ехэ хүсэн гээшэ. Теэд тэрэнэй бүхы арга боломжонууд хэрэглэгдэнэ гэхын аргагүй. Ниитэ-политическэ хүдэлмэриие һулаар, эдэбхигүйгөөр, ажалые эмхидхэлгэ хиналта багатайгаар, хайша хэрэгээр ябуулха ушарнуудшье тушаалдаһан байха. Эдэ дутуу дундануудһаа боложо районоймнай зарим ажахынуудта (Зэдын, Ториин, «Октябрьский» совхозууд) үбһэ бэлэдхэхэ, силос дараха түсэбүүд дүүргэгдээдүй. Бүхыдөө район дотор үбһэ бэлэдхэлгэ удаарһан байна. Тэжээл бэлэдхэлгэдэ ушарһан дутуу дундануудаа шүүмжэлжэ, тэдэниие дахин дабтахагүйе оролдохобди.

Таряа хуряалгын халуун хаһа эхилэнхэй. Энэ жэлэй ургасые шанартайгаар, зохид саг сооньгээлтэгүйгөөр хуряажа абаха зорилготойбди. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхид, Борьёогой совхозойхид таряа хуряалгаяа эмхитэйгээр эхилжэ, габшагай эршэтэйгээр хүдэлжэ байнхай.

XII табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 96000 центнер оросоһо суглуулха гэһэн түсэбтэ даабариия 100 000 центнертэ хүргэхэ, мүн 22 000 центнер оросоһо гүрэндэ тушааха зорилго урдаа табиһан тухайгаа Борьёогой совхозойхид мэдүүлээ һэн. Тэдэнэр энэ жэлэй таряа хуряалгые хүдэлмэриин 22 үдэрэй туршада дүүргэхээр шиидэнхэй. Мүнөө үедэ тус ажахын таряашад гектар бүхэнһөө 13—14 центнер оросоһо абажа байна.

Борьёогойхидой эдэбхи үүсхэлые районоймнай бусад ажахынуудай коллективүүд дэмжэжэ, таряа хуряалгые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

В. МИХАЙЛОВ,
КПСС-эй Зэдын райкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша.

ҺҮТЭЙ ҮНЕЭДЫЕ ОЛОШОРУУЛХА

Һаяхан Буряадай номой хэблэлдэ В. А. Тайшиной бэшэһэн «Выращивание и отбор коров для промышленной технологии» гэһэн томохон монографи барлагдан гараба. Автор энэ ном соогоо эмэ хашараг болон гунжадые һү ехээр үнеэн болгохо тухай бэшэнэ. Промышленна аргаар һү үйлэдбэрилдэг [illegible]

[illegible] даа, зоотехническэ заабаринуудые [illegible]

А. АБИДУЕВ.

Совет орон дотор

ХОЛЫН ХОЙТО ЗҮГЭЙ ШАХТЕРНУУДАЙ АМЖАЛТА

ВОРКУТА. (Коми АССР). Ороной шахтернууд ажалай түйлалтануудаар мэргэжэлтэ һайндэрөө угтана. «Воргашорская» шахтаһаа А. Потаповай толгойлдог 7-дохи участок жэлэй эхинһээ хойшо 1 миллион тонно ульһаар баян нүүрһэ малтажа амжаба. Энэмнай хадаа Кузбассай «Распадская» шахтаһаа А. Гвоздевой даадаг бригадын һүүлээр энэ табан жэлдэ имэ үндэр дүн түйлаһан орон доторхи хоёрдохи коллектив болоно. [illegible] үнэ сэн 5,5 процент хороһон байна. 7 хоногой туршада участогай коллектив алмагдаһан нөөсэнүүд дээрэ хүдэлөө.

Жэлэй дүүрэтэр үшөө хахад миллион тонно нүүрһэ, харин Агууехэ Октябриин 70 жэлэй ойдо табан жэлэй хоёр жэлэй түсэб дүүргэхэ гэжэ түрүүшүүл шиидэнхэй.

АЛТАЙНХИД ХУРЯАЛГАДАА ОРОБО

БАРНАУЛ. Алтайн оросоһо тушаан абалгын бүхы пунктнуудта шэнэ ургасын оросоһон орожо эхилээ, Гурбан миллион шахуу гектарта тариг[...] [illegible]

[illegible] үргэдхэгдөөгүй юм,—гэжэ хизаарай агропромышленна комитедэй түрүүлэгшэ А. Кулешов хэлэнэ. — Гэбэшье тэндэһээ нёдондонойхиһоо бүри ехэ ургаса абахые хараалнабди. Энээнэй тулада нёдондо жэлэй дутуу дундануудые усадхажа, агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые саг болзортонь хүсэд дүүрэнээр үнгэргэһэн байнабди.

Ургасаяа саг болзортонь гээлтэ хоролтогүйгөөр суглуулха гээшэ колхозуудай, совхозууд болон РАПО-нуудай мэргэжэлтэдэй, механизаторнуудай зорилго болоно. Энэ зорилгоор хуряалга-зөөлгын 1530 комплексдо техникэ [illegible]

Засагай дээдын зургаануудта

…ЛДӨӨ ҺАЙНААР БЭЛДЭХЭ

Улаан-Удэ хотодо дулаа үгэлгэ мүнөө жэлдэ…ые хүшэр байха гэжэ элидхэл соо, мүн республикын гэр байрын-коммунальна ажахын министрэй орлогшо нүхэр Балдаевай хэлэһэн үгэ соо тэмдэглэгдэбэ. Тиимэһээ уһа халааха хоёр котел ашаглалгада оруулжа, нэгэдэхи ТЭЦ-эй дулаа үгэхэ хүсые ехэ болгохоһоо ондоо шухала зорилго үгы.

Республикын Минжилкомхоздо хабаатай, мүн районой түбүүд болохо Загарай, Кабанск, Хэжэнгэ, Петропавловка тосхонуудтахи котельнэнүүдтэ техническэ ашаглалгын дүримүүд нёдондо үбэл ехээр хазагайруулагдаһан байгаа. Гэбэшье имэ байдалые усадхахын тула министерство зохихо хэмжээнүүдые абанагүй. Буряадай АССР-эй Гэр байрын-коммунальна ажахын министерство (нүхэр Бахрунов), «Бурятккоммунэнерго» нэгэдэл (нүхэр Соловьев) предприятиин материальна-техническэ баазые бэхижүүлхэ талаар асуудалнуудые удаан шиидхэнэ.

Гэр байра үбэлдэ бэлдэхэ хүдэлмэри хангалтагүй. Жэл бүри республика дотор гэр байрын капитальна заһабарилгада горитой ехэ мүнгэ зөөри һомологдодог. Гэбэшье январь—август һарануудта жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан мүнгэ зөөриин гушаһаа үлүүтэйхэн процентнь лэ ашаглагдаа.

Үбэлэй эрхэ байдалда хүдэлхөөр бэлэн гэһэн паспортнуудые абаха ябуулга эхилэнхэй. Гэбэшье үбэлдэ бэлдэхэ талаар хэмжээ ябуулганууд болзор соогоо дүүргэгдэнэгүй гэжэ Энергонадзорой шалгалтануудай үндэһөөр тобшолол хэжэ болохо. Имэ байдал «Бурждезобетон» нэгэдэлдэ, Зэгэрэйн ханын материалнуудай заводто, Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадта, хилээмэнэй хоёрдохи заводто хабаатай.

1986—1987 оной намарай—үбэлэй һарануудта түлишын-элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхээр, элшэ хүсөөр найдамтайгаар хангахаар бэлэн байлгын паспортнуудай барюулагдаха зэргэтэй предприятинууд болон организацинуудай списогүүдые, материальна нөөсэнүүдые алмаха, гамтайгаар хэрэглэхэ талаар зарим районно комиссинууд үшөө хаража үзөөгүй, баталаагүй байна. Албан зургаанууд хоорондын республиканска комиссиин тогтооһон болзорто — августын 20-до республикын районуудай оройдоол гурбанай нэгэ хубинь имэ списогүүдые эльгээгээд байба. Республикын промышленнэ, транспортын, хүдөө ажахын предприятинууд болон эмхи зургаануудай үбэлэй эрхэ байдалда хүдэлхөөр бэлэн байлгын паспортнуудые октябриин 30 болотор абаха болзор тогтоогдоо. Үбэлэй эрхэ байдалда хүдэлхөөр бэлэн байлгын паспортнуудые абахаар республикын промышленнэ, хүдөө ажахын предприятинууд болон эмхи зургаануудай бэлэн байлгын дүнгүүдые Бурятэнергын, Госгортехнадзорой управленинүүдтэй, «Буряткоммунэнерго» болон «Бурятагропромэнерго» нэгэдэлнүүдтэй хамта хаража үзэхэ гэжэ түлишын-элшэ хүсэнэй болон бусад материальна нөөсэнүүдые алмаха, бодомжотойгоор хэрэглэхэ талаар городской, районно комиссинуудта дурадхагдаа.

Хүн зониие түлишөөр хангалгые һайжаруулха хэмжээнүүд тухай асуудалаар республикын түлишын промышленностиин министр нүхэр Иванов, «Забайкаллес» нэгэдэлэй ахамад инженер нүхэр Кобылкин гэгшэд тоособо. Тус нэгэдэл түлеэгээр хангаха даабаринуудые жэлһээ жэлдэ дүүргэдэггүй. Тиигэжэ үнгэрһэн табан жэлдэ 180 мянган кубометрһээ дээшэ түлеэ дутуу үгэһэн байна. Түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэнэгүй гээд республикын Түлишын промышленностиин министерство тухай хэлэхын аргагүй. Гэбэшье түрүүшын ээлжээндэ хүн зониие түлишөөр хангаха уялгатай тус министерство түлеэ ехээр бэлдүүлхэ талаар зохихо хэмжээнүүдые абанагүй.

Улаан-Үдын гортопые түлеэгээр хангаха түсэбөө үргэлжэ дүүргэдэггүй, моло болбосоруулгын үйлөөдэһэндэ ээзэн бусаар хандадаг байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет «Забайкаллес» нэгэдэлэй генеральна директор нүхэр Б. Я. Кокиндо донгодолго соносхоод, 1986 оной фондоор республикын Түлишын промышленностиин министерствын горрайтопуудта түмэр замаар түлеэ зөөхэ түсэб заатагүй дүүргэлгые хангахаһаа гадуур 10 мянган кубометр түлеэ бэлдүүлхэ гэһэн эрилтэ табигдаба.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет зохихо тогтоол баталан абаба. Элшэ хүсэнэй түхеэрэлгэнүүдые заһабарилха, элшэ хүсэнэй шэнэ объектнүүдые барижа, ашаглалгада тушааха хүдэлмэриие хурдадхаха шухала гээд министерствэнүүдтэ, албан зургаанууд, нэгэдэлнүүдтэ, предприятинууд болон эмхи зургаануудта заагдаа. Хэа хаанагүй түлишын-элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые алмаха, гэр байрын-коммунальна ажахые үбэлдэ бэлдэхэ ба хүн зониие түлишөөр хангаха асуудалда тогтоол дотор онсо анхарал хандуулагдаба. Түлишэ болон элшэ хүсэ алмаха хэрэг байдалые коллегинүүдэй, министерствэнүүдэй, албан зургаануудай, нэгэдэлнүүдэй директорнүүдэй советүүдэй заседанинууд дээрэ, арадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай заседанинууд дээрэ хаража үзэхэ, түлишын-элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдэй үлүүсэ ехээр гаргашалалгын шалтагаануудые элирүүлжэ, тэдэниие алмаха талаар 1986 ондо тогтоогдоһон даабаринуудые жэншэдгүй дүүргэлгые хангаха хэмжээнүүдые абаха гээд республикын министерствэнүүд болон албан зургаануудта, нэгэдэлнүүдтэ, управленинүүдтэ, предприятинуудта, эмхи зургаануудта, арадай депутадуудай городской болон районно Соведүүдэй гүйсэдкомуудта дурадхагдаба. Заагдаһан хүдэлмэриие бэелүүлгын түлөө тусхай харюусалга республикын Министрнүүдэй Совет министрнүүдтэ, республикын албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, арадай депутадуудай городской болон районно Соведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэртэ даалгаба.

ТУГЫЕ САХИН ХАДАГАЛАГШАД

ВЬЕТНАМ арадай национальна һайндэр сентябрин 2-то гүйсэбэ. 1945 оной энэ үдэр национальна арадай-демократическа революциин илаһанай ашаар Зүүн-Урда Азида ажалшан арадай түрүүшын гүрэн — Вьетнамай Демократическа Республика соносхогдоо һэн. 1976 онһоо хойшо энэ орон Вьетнамай Социалис Республика болонхой. Вьетнамай пролетариадай түрүүшын отрядуудай нэгэн болохо революционно, дайшалхы болон ажалай алдар солын уг залгамжалагшад — Намдиниин бүд нэхэгшэд бүхы арадтаяа хамта СРВ-гэй национальна һайндэрые тэмдэглэжэ байна.

Жэл бүри сентябрин 2-то улаан тугууд болон транспарантнуудаар Вьетнамай ниислэл, республикын хото городууд, һуурин тосхонууд шэмэглэгдэдэг. Жагсаалшад дээгүүр улаан тугууд, уряа лозунгнууд далбан намилзана. Ханамнинь гэжэ хойто провинциин захиргаанай түб — Намдинь хотын үйлсэ гудамжанууд, талмайнууд мүн лэ шэмэглэгдэнхэй. Энэ хотодо ажаһуугшад улаан тугта онсо хандасаяа зүрхэ сэдьхэлдээ нангинаар хадагалжа ябадаг. Аяар холын 1931 ондо «Индохитадай Коммунис парти» гэжэ алтаар бэшэгдэнхэй, хадуур ба балта зурагданхай улаан тугые хүдэлмэришэд баряад, митингдэ гараа һэн. Вьетнам арадай дайшалхы манлайн байгуулагдаһаар түрүүшын жэлэй ойе намдиниинхид иигэжэл тэмдэглэһэн юм. Вьетнамай эгээл үнинэй промышленнэ предприятинуудай нэгэн болохо нютагай бүд нэхэлгын фабрикада энэ туг нюусаар нэхэгдэһэн байгаа.

Тэрэ үдэр митингдэ хабаадагшадые зэрлиг муухайгаар үлдэн намнажа, эмхидхэлшэдыень харуулшад барижа хаагаа һэн. Арбан дүрбэн жэлэй үнгэрхэдэ, Августын революциин илалтата үдэрнүүдтэ энэ туг олдожо, шэнэ Вьетнамай мүндэлэн түрэһые элирхэйлэн гэршэлээ бэлэй. Мүнөө тэрэниие Намдиниин комбинадай музей соо хаража болоно. Үе сагай үнгэрһэнһөө шэрэ бүдэгынь һалаа, туг эндэ тэндээ хахараа. Гэбэшье үе саг арадай дурасхаалые мүр сарааггүйгөөр усадхажа шадахагүй байна.

Вьетнамай национальна-сүлөөрэлгын ба революционно хүдэлөөнэй түүхэдэ Намдинь онсо хуудаһа бэшэнхэй. Энэ зуун жэлэй гушадахи онуудта француз капиталда хабаатай бүд нэхэлгын предприятинуудта ороной залуу пролетариадай эгээл ехэ, эдэбхитэй отрядуудай нэгэн тогтоогдоо һэн. Хүдэлмэришэдые, нэн түрүүн эхэнэрнүүд болон үхибүүдые хайра гамгүйгөөр дарлан мүлжэлгэ, 15—16 час соо үргэлжэлдэг хүдэлмэриин үдэр, ахир багахан салин хүлһэн, барагдашагүй яла — эдэ бүгэдэ хүдэлмэришэдэй дурыень ехээр гутааһан байгаа. Имагтал эндэ түрүүшын забастовконууд амжалтатайгаар үнгэрбэ.

Фабрикада партийна үүрнүүдые, профсоюзна эмхинүүдые байгуулга хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ шэнэ түлхисэ үгэһэн байгаа. 1945 оной август һарада Намдиниин бүд нэхэгшэд орон дотороо түрүүлэн бүгэдэ ниитын восстани хэхэ гэһэн партиин уряада харюусаа бэлэй. Сентябриин 2-то республика байгуулагдаба гэжэ соносхогдоо һэн. Гэбэшье колонизаторнуудай эхилһэн дайн амгалан тайбан түсэбүүдээ бэелүүлхэдэнь, һаад тойбо ушаруулһан байгаа. Тиигэжэ дахинаа Намдинь сүлөөрэлгын тэмсэлэй баазануудай нэгэн болобо. 1954 ондо энэ Дьенбьенфу шадар болоһон байлдаанда Франциин экспедиционно корпусой һамна бута сохюулһанай һүүлээр Намдиниин фабриканууд арадай гарта ороо һэн.

Һандаргагдаһан үйлэдбэриие һэргээн бодхоохын тула тэдэнэр ехэ хүсэ шадалаа гаргаһан байгаа. Урда тээнь бэеэ даанхай байһан фабриканууд жараад онуудай эхиндэ Намдиниин комбинат болгогдожо нэгэдүүлэгдээ һэн. Тэрэ 60 миллион хүрэтэр метр бүд, 12 мянганһаа дээшэ тонно утаһа Эхэ орондоо үгэһэн байгаа. Энэнь революциин урда тээхи хэмжээ гурба дахин үлүүлиэ.

Республика дотороо түрүүлэн Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, комбинадай ветеран, нэхэгшэ Нгуен Тхи Тхак тэрэ үеые дурсахадаа, иигэжэ хэлэнэ: «Бидэ тиихэдэ түрүүшынхиеэ ёһотойл эзэд байһанаа мэдэрээ һэмди. Бидэ үргэһэ нойргүйгөөр, улаасхэлэн хооһоор, заримдаа түхэреэн сүүдхэдээ цехүүд сооһоо гарангүй, хүдэлдэг һэмди. Гэбэшье маанадтал адли, хүдэлмэришэн хүнүүдые хубсалуулжа байһандаа зол жаргалтай ябаабди.

Богонихон саг соо амгалан тайбан байһанайнь һүүлээр империалис ээрхэг түримхэй ябуулганууд олон удаан жэлнүүдтэ үүдхэгдэдэг һэн. Американ ээрхэг түримхэй хүсэнүүдэй Хойто Вьетнамые бомбодожо эхилһэн түрүүшын үдэрһөө хойшо Намдинь США-гай авиациин гол сагаалсануудай нэгэн болоһон юм. Комбинадай тэрэл музей соо карта бидэнэртэ харуулаа һэн. Бомбонуудай хаана бууһан тухай хара точконуудаар тэмдэглэгдэнхэй. Тиигээшье һаань, фабрикын хүдэлмэришэд ажалаа зогсоогоогүй. «Бидэнэр бүд нэхэгшэд, зенитчигүүд, түймэр сарагшад болодог һэмди...» — гэжэ Нгуен Тхи Тхак хөөрэнэ. Тэрэ намайе музейн стенднүүдэй нэгэндэ дахуулжа абаашаад, удаан саг соо дуугай болобо. Ойлгуулан хэлэһэнэй үлүү ха юм даа. Хүдэлмэриингөө газарта наһа барагшадай нэрэнүүд шаралшаһан хуудаһанууд дээрэ бэшэгдэнхэй. Тэдэнэр бултадаа шахуу эхэнэрнүүд: хэнэйшьеб эхэнүүд, басагад, эгэшэнэр, һамгад, бэринүүд... Түрэһэн үдэрнүүдынь ондо ондоо, гэбэшье үхэлэйнь һара үдэр тэдэниие нэгэдүүлнэ: 1968 болон 1972 онууд. Эдэ жэлнүүдтэ американ авиаци эгээл зэрлиг дошхоноор добтолһон байгаа.

Дайнай һүүлээр комбинадые шэнээр барижа эхилээ һэн. Ушарынь гэхэдэ, нэгэшье байшан һомондо, бомбодо дайрагдангүй үлөөгүй байгаа. Гэбэшье дайшалхы баатаршалгын, шэн габьяата ажалай ёһо заншалнууд хэтэдээ мүнхэ.

...Предприятиин директор Нгуен Зуи Кием цехүүд соогуураа намайе дахуулаад ябаба. Хүндэ хүшэр үе сагта ханинарнай бидэниие дэмжээ һэн гэжэ тэрэ хэлэнэ. Һэргээн бодхоолгодо, техникэ тодхон табилгада аха дүү оронууд — Советскэ Союз, ГДР, Чехословаки хабаадалсаһан байгаа. Инди бидэнэртэ ехэ туһаламжа үзүүлээ. Манайда нэхэгдэһэн эд бүдүүдэй эдэ оронуудта эльгээгдэдэг байһан тухай сэдьхэлээ ханангяар хэлэнэбди... Байгша ондо бидэ Вьетнамай Коммунис партиин VI съездэдэ үргэнөөр бэлдэхэл хэгдэжэ байха үедэ национальна һайндэрөө тэмдэглэжэ байнабди.

Ажалай эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлхэ, предприятиин бэеэ даагаад ажаллаха арга шадабариие арьбадхаха гээшэ манай гол зорилго болоно гэжэ директор хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. Түүхэй эдэй, электрын элшэ хүсэнэй, дуршэл шадабаритай мэргэжэлтэдэй дуталдажа байхадань, эдэ бүгэдые бэелүүлхэ гээшэ орёо хэрэг юм ааб даа. Хүнгэн промышленностиин предприятинуудай «директорнүүдэй клубай» һаяхан болоһон зүблөөн дээрэ эдэ бүгэдэ дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгаха, үйлэдбэриие эмхидхэлгэдэ шэнээр хандаха гэхэ мэтэ асуудалнуудта гол анхарал хандуулагдаа.

Социальна асуудалнуудые шиидхэлгэдэ анхаралаа ехээр хандуулнабди. Манай комбинат өөһэдым поликлиникэтэй, амаралтын байшантай, профилакторинуудтай. Байрын гэрнүүд олоор баригдана, спортын комплекс нээгдээ. Байгша оной түрүүшын хахадай түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдээ. 700 шахуу хүн социалис мүрысөөнэй ударнигууд болонхой. Жэлэй үйлэдбэриин даабаринуудые партийна хуралдаанай эхилтэр дүүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табибабди.

Советскэ Союзда ажахын талаар бэелүүлэгдэжэ байһан гүнзэгы ехэ хубилалтануудай хойноһоо тон ехэ анхаралтайгаар адагланабди гэжэ Нгуен Зуи Кием онсолон тэмдэглэбэ. КПСС-эй XXVII съездын материалнуудтай, экономическа ба социальна байгуулалтын асуудалнуудаар совет хүтэлбэрилэгшэдэй хэлэһэн үгэнүүдтэй хүдэлмэришэднай үргэнөөр танилсана.

Совет адли мэргэжэлтэдтэеэ харилсаа холбоо тогтоохо гээшэ комбинадай ажабайдалай таһаршагүй хубинь болонхой гэжэ Нгуен Зуи Кием хөөрэлдөөнэй түгэсхэлдэ хэлэбэ. СССР-эй нэхэгшэд, ээрэгшэд манайда ходо ходо ерэдэг юм. Имэ уулзалганууд манай хани барисаае бэхижүүлдэг.

Иигэжэ Намдиниин комбинадай бүд нэхэгшэдэй ажал нэгэ жэгдээр сохилжо, оронойнгоо амгалан тайбан ажабайдалые элирхэйлэн гэршэлнэ.

Михаил КАЛМЫКОВ,
ТАСС-ай корр.
Намдинь—Ханой.

Арадай депутадуудай сельскэ Соведэй депутат Анна Михайловна ТОРГАШИНА Тарбагатайн районой «Дружба» колхозой гахай үсхэбэрилдэг Пестеревскын фермэдэ гахайшанаар ажалладаг юм. Арад зоной һунгамал ажалһаа сүлөөтэй сагаа депутадай уялга бэелүүлгэдэ зорюулдаг заншалтай. Тиигэбэшье тэрэ үндэр дүнгүүдые туйладаг. КПСС-эй гэшүүн, коммунис ажалай ударник шэн габьяата ажалай түлөө партиин райкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр хэдэн дахин урмашуулагдаһан юм.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. М. Торгашина.

В. ПЛУТТЫН фото.

ҮХИБҮҮД БЭШЭНЭ, ЗОХЁОНО

ТҮРЭЛ ХЭЛЭН, ТҮРЭҺЭН ДАЙДА

Түрэл хэлэн, түрэһэн дайда... Эдэмнай дэлхэй дээрэ юунһээшье үнэтэй, нангин. Манай уужам совет орон соо зуу гаран үндэһэ яһатан түд бүридөө өөрын хэлэтэй, ёһо заншалтай. Бидэ — буряад зон, түрэл хэлэеэ, түрэһэн дайдаяа хаанашье, ямаршье яһатанай дунда ябаа һаа, хэзээдэшье мартахагүйбди гэжэ һанадагби.

Хара далайн эрьедэ амаржа байхада, яһала гоё даа. Кипарисай дабирхай, янза бүриин сэсэгүүдэй хангал анхилха. Теэд түрэһэн Буряад оромни юунһээшье үлүүгээр һанагдажа байгаа бэлэн.

Түрэл буряад дуунуудни
Ирагуу гоёор зэдэлжэ,
Түрэһэн нютагайм
зонуудай
Зүрхэ сэдьхэл баясуулна.

Хаанашье ябахадаа, түрэл буряад хэлэн, түрэһэн дайда хоёроороо ходоодоо омогорхожо ябаһаб. Түрэл Эхэ оромнай түрэһэн дайдаһаа эхилдэг лэ.

ЦЫРЕНОВА Сэсэгма,
9-дэхи классай һурагша.

БУТАЛБА

Нэгэтэ Гомбодо эжынь нэгэ түмэр түхэриг үгөөд:
— Магазинда ошожо, энээниие буталаад, жэжэ мүнгэн болгоод ерэ, — гэбэ.

Гомбо магазин соо орожо, удаахан байжа байжа: «Яагаад энэ түхэригыень буталха юм? — гэжэ һанаһаар, тэндэһээ гараба. Түмэр түхэригөө альган дээрээ эрьелдүүлжэ байжа хараба. Тиигээд нэгэ юумэхониие һанажархибал ха. Харшын хажууда ошожо, томошог шулуу абаад, мүнгөө альган дээрээ табижа, шангаар сохибо. Теэд Гомбын гар ехээр үбдэжэ, хүбүүн уйлаба.

ЦЫРЕНДОРЖИЕВ Баяр,
9-дэхи классай һурагша.

ХАРСАГА

Нэгэтэ би тугалаа харахаяа ошобоб. Тэрэнээ хаража байха зуураа жэргэмэл шубуунай гоё һайхан аялга шагнажа, зумбараануудые адаглажа хэбтэбэб.

Дуулажа байһан жэргэмэлэй ганцата болишоходонь, өөдөө хаража, дээхэнүүр ниидэжэ ябаһан харсага обёорбоб. Харсагын хойноһоо хараад лэ хэбтэбэб. Гэнтэ тэрэмни доошоо шулуун шэнгеэр унашаба. Би бургааһан тээшэ һэмээхэн ошобоб. Тэрээндэ ойртоходоо, доошоо боложо мүлхибэб. Нэгэ хэды мүлхеэд, үмхирһэн түгсэгэй хажууда һууһан харсагаяа харажархибаб. Тэрэнэй доро зумбараагай хүбүүн хэбтэбэ. Хажуудаа хэбтэһэн гэшүүһэ абажа шадабаб. Харсага олзоёо һабартаа бажуугаад, саашаа ниидэшэһэн юм.

ОЧИРОВ Саян,
9-дэхи классай һурагша.

ҺАЙХАН ЗАНШААЛТАЙ

Һаяхан Улаан-Үдэ городой Октябрьска районой гүрэнэй страхованиин инспекциин коллективэй хамтын суглаан болжо үнгэрөө. Буряадай АССР-эй Гүрэнэй страхованиин управлениин начальнигай орлогшо В. Н. Шабанов оролто үгэ хэхэдээ, байгша оной II кварталай социалис мүрысөөнэй дүнгүүд тухай мэдээсээ. Гүрэнэй страховани хүгжөөхэ талаар республикын районуудай гүрэнэй страхованиин инспекцинүүдэй коллективүүдэй дундаһаа түрүү һуури эзэлһэн Октябрьска районой инспекци 630 түхэригэй мүнгэн шанда хүртөө юм.

Энэ суглаанда түрүүлэн үгэ хэлэһэн З. Б. Бильтрикова партиин ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой совет телевиденеэр хэһэн мэдүүлгые һайшаан дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээд, 630 түхэриг шангаа Эб найрамдалай жасада оруулхаар дурадхаа. Энэ дурадхалыень инспекторнууд В. Макарова, Г. Убеева, Б. Кузнецова, К. Лазарева, И. Омбоева гэгшэд һайшаан дэмжэһэн байна.

Дурсагдагша инспекциин коллективтэ һайн һайхан заншал үнинэй тогтонижонхой, Жэшээлбэл, эдэнэр Чернобылиин атомна электростанциин гэнэ аюулда орогшодто туһа болгон 937 түхэриг мүнгэ оруулаа бэлэй.

Ч. Д. БУДАЕВ.

…ХОН МЭДЭЭНҮҮД
(…ЭРХЭ ТУХАЙ ҮНЭН ҮГЭ)

…тануудай хэрэгсэл зүйлнүүдые үйлэдбэридэг «Литтон систе…» байшангай урда амгалан …гэшэд эмхидхэгшэд Канадада баһал ялада ороһон байгаа.

* * *

Олохон капиталис оронуудта эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэдтэ эсэргүүгээр полицейскэ шиидэм, нюдэ хордоохоодог газ хэрэглэдэг.

Ливерморто (Калифорниин штат) олон һара соо байһан эб найрамдалай лагерь США-да үргэнөөр мэдээжэ юм. Шэнэ түхэлэй ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые зохёон бүтээдэг эрдэм-шэнжэлгын түбэй дэргэдэ эб найрамдалай тала баримталагшад майхан хото байгуулһан байгаа. Тэрэ ниитын болон шажанай зарим эмхи зургаануудай үүсхэлээр бии болоһон юм. Тус лагерьта хабаадагшад семинарнууд болон митингнүүдые үнгэргэһэн, Сагаан байшангай дэй жүреэдэһэн хараа шугамые буруушаан тэмсэхые уряалһан листовконуудые тараахан байгаа. Полицынхид эб найрамдалай тала баримталагшадта нэгэнтэ бэшэ добтолһон, байра байдалыень һандаргаһан байха юм. Нэгэтэ мянгаад полицайнууд лагериинхидта добтолон орожо, 900 гаран хүн түрмэдэ хаагдаа һэн.

Буһалгаа үүсхэгшэдтэй тэмсэхэ онол аргануудта армиин подразделенинүүд баһал һургагдадаг юм. НАТО-гай штаб-байшанда 10-1 номертой документ бэлдэгдэнхэй. «Онсо шухаг ушар байдалда» нэгэдэлэй гэшүүн-оронуудай сэрэгүүд «сүлөөтэ дэлхэйн стратегическэ аша туһада» аюултай али бүхы буһалгаануудые, жагсаалнуудые дараха ёһотой гээд тэрээн соо хэлэгдэнэ. Бад-Эмсэдэ (ФРГ) тусхай түб бии юм. Орон дотор шахардуу байдалай тохёолдоһон ушарта сэрэгүүдэй ямар хэмжээнүүдые абаха тухай нэгэдэлэй армиинуудай офицернүүд зүбшэн хэлсэдэг. Эдэ офицернүүдэй хүтэлбэри доро тусхай отрядууд хатуу шэрүүн һургаал гарадаг юм. Европодохи НАТО-гай нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй верховно главнокомандалагша американ генерал Б. Роджерсын буһалгаалагшадые буудаха тухай захиралта мэдээжэ.

* * *

Олохон капиталис оронуудтахи һуралсалай системын онсо илгаань юун болоноб гэбэл, тэндэ дээдэ зиндаагай хүнүүдтэ зорюулагдаһан һуралсалай эмхи зургаанууд бии. Франциа национальна захиргаанай һургуули (ЗНА), Великобританида хүлһэнэй һургуулинууд болон колледжнууд, США-да үмсын университедүүд бии. Зөөри багатай хүнүүд, харин заримдаа дундуур шадалтай хүнүүдшье эдэ һургуулинуудта һураха аргагүй юм.

Олохон капиталис оронуудта студентнэртэ стипендинүүд түлэгдэдэг. Гүрэнэй стипендиһээ гадна һуралсалай эмхи зургаануудай өөһэдын мүнгэ зөөриһөө, зарим научна фонднуудһаа, томо предприятинуудһаа, тэдхэмжэ үзүүлдэг бүлгэмүүдһээ стипенди түлэгдэдэг. Гэбэшье хүн бүхэндэ стипенди түлэгдэдэг бэшэ. Жэшээнь, Швейцарида стипендиадуул бүхы һурагшадай миил 25 процентнь, Франциа — 17,5, Австрида — 14, США-да — 13, Бельгидэ болон Норвегидэ — 10 процент болодог. Хоёрдохёор, стипендиин зарим хубинь гү, али бүхыдөө бусаагдадаг. США-да тон имэ байдалтай. Һуралсалаа дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр 10 жэлэй туршада студентнэр үри-стипендиеэ бусааха уялгатай. Үшөө нэгэ жэшээ харуулая. Бүхы студентнэрэй дүрбэнэй нэгэ хубинь стипенди абаха ёһотой гэһэн федеральна хуули 1971 онһоо ФРГ-дэ хүсэндөө оронхой. Теэд тэдэнэршье һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр абаһан мүнгөө хэдэн жэлэй туршада гүрэндэ бусааха уялгатай юм. Имэ эрхэ байдалда олохон залуу хүнүүд дээдэ эрдэмтэй болохо аргагүй байна.

(АПН).

ТАСС ХИЛЫН САНАҺАА

СЛОВАКИДАХИ БАЯР ЁҺОЛОЛ

БРАТИСЛАВА. Национальна гурбан үнгын болон улаан тугууд Словакиин городуудые, һуурин тосхонуудые шэмэглэн гоёобо. Чехословак арадай национальна-сүлөөрэлгын, фашизмда эсэргүү тэмсэлэй түүхэдэхи алдарта үдэрые — Словакиин национальна восстаниин 42-дохи жэлэй ойе республикын ажалшад баярай оршон байдалда тэмдэглэбэ. Немец-фашис булимтарагшадта эсэргүү тэмсэлдэ бэдэһон баатарнуудаа, аха дүү арадта туһалһан Совет Армиин сэрэгшэдэй дурасхаалые тэдэнэр нангинаар ёһолон хүндэлдэг. Үйлсэнүүд болон талмайнууд, заводууд ба һургуулинууд тэдэнэрэй нэрээр нэрлэгдэнхэй. Чехословакиин эрхэ сүлөөгэй болон бэеэ даһан байдалай түлөө ами наһаяа үгэһэн сэрэгшэдэй хүшөөнүүдтэ баглаа сэсэгүүд табигдаа.

Хүгжэнги социалис общество байгуулха замаар шэнэ амжалтануудые туйлажа, республикын ажалшад Словакиин национальна восстаниин ойн баярые тэмдэглэбэ.

ВАШИНГТОНОЙ ҮГЭ ХЭЛЭХЭ ЭЭЛЖЭЭН

М. С. Горбачевой Мэдүүлгые политическэ болон олониитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, олдэб оронуудай хэблэлэй зургаанууд тайлбарилһан заңдаа. Хүн түрэлтэниие ядерна һүйдхэлэй аюулһаа абархын түлөөдэ тодорхой хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ Советскэ Союз тоолоно, энэ зорилгоор эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүдые гаргана гээд тэдэнэр тэмдэглэнэ. Мүнөө Вашингтонһоо хамаг юумэн дулдыдана.

ПНР. Ядерна тэһэрэлгэнүүдые болюулха болзорые һунааха тухай Советскэ Союзай шиидхэбэринь болбол амгалан тайбан байдалай ба бүхы хүн түрэлтэнэй хуби заяанай түлөө СССР-эй ехэ харюусалгатай байһыень батадхана гээд ПНР-эй сеймэй маршал, Таряашадай нэгэдэмэл партиин гол комитедэй түрүүлэгшэ Р. Малиновский тэмдэглэбэ. Социализмын болон социалис хани харилсаата оронуудай эб найрамдалта үүргые дэлхэйн арадууд мэдэдэг, сэгнэдэг. США-гай правительствын совет үүсхэл тушаа мүнөө болотор бүтэмжэтэй харюу үгөөгүй, байһыень хараадаа абан, буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые болюулхын тула түби дэлхэйн эб найрамдалта бүхы хүсэнүүдэй оролдолгонуудые эдэбхижүүлхэ шухала.

США. Ядерна туршалгануудые болюулха гэһэн Советскэ Союзай уряае Рейганэй засаг захиргаанай дэмжээгүй байһаниинь американ арадай аша туһада ба хүсэл эрмэлзэлдэ тааранагүй гээд, «Врачнар — социальна харюусалгын түлөө» гэжэ олониитын эмхиин түлөөлэгшэ С. Лонде мэдүүлбэ. Энээн тухай имэ баримта гэршэлнэ. США-гай нютагай засагаархидай 150 гаран орган болон конгрессэн хоёр палата ядерна туршалгануудые болюулха эрилтэ табяа юм гээд, тэрэ онсолон заана. Шалгалтын асуудалые шиидхэхэнь хүшэр хэсүү гээд Рейганэй захиргаан худалаар батална. Моратори̇һоо Рейганэй захиргаанай арсаһан үнэн шалтагааниинь гэбэл, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй талаар Советскэ Союзһаа булюу хүсэтэй болохо зорилготойгоор американ туршалганууд хэгдэдэг бшуу.

КАНАДА. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хинаха тухай хөөрэлдөөнэй болоходо, США-гай засагаархидай мүртэй харюу үгэнгүй байхада, ядерна туршалгануудые болюулха хэрэгые Канада дэмжэхэ зэргэтэй гээд, «Эрдэм ухаан эб найрамдалай түлөө» гэһэн эндэхи эрдэмтэдэй эмхи мэдүүлээ. Ядерна туршалгануудые бүгэдэ ниитээрээ болюулхын тулада совет дурадхалые дэмжэхэ ёһотойбди.

ИТАЛИ. Ядерна тэһэрэлгэнүүдые тусхай болзороор ганцал өөрынгөө талаһаа болюулха болзороо һунааха гэжэ Советскэ Союзай шиидхэһэниинь ехэ удха шанартай үүсхэл мүн гээд Италиин таряашадай христианска нэгэдэлэй национальна президент Д. Розати хэлэбэ. Энэнь Советскэ Союзай «идхан номнолгын» алхам гэһэнүүгээр баруунай хэблэлдэ хэгдэһэн баталамжануудые тэрэ буруушааба. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо зорилготойгоор США-тай хөөрэлдөө хэхэ үндэһэ байгуулха зорилготой Советскэ Союзай алхамуудые идхан номнолгын үүсхэл гэжэ нэрлэжэ болохогүй.

КИПР. Ядерна туршалгануудые болюулха асуудалые дэлхэйн үмэнэ табихадаа, хүн түрэлтэндэ дуратай, марксизм-ленинизмын хэтэдээ мүнхэ уг зорилгонуудта үнэн сэхэ байһанаа Советскэ Союз элирхэйлэн бал талба гээд АКЭЛ-эй генеральна секретарь Э. Папаиоанну мэдүүлбэ. Бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада США совет үүсхэлдэ бүтэмжэтэйгээр харюусаха, ядерна туршалгануудые болюулжа, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо зам нээхэ уялгатай.

ИНДИ. Ядерна бүхы тэһэрэлгэнүүдые болюулха гээшэ амин шухала удха шанартай алхам гэжэ бидэ тоолонобди гээд Индиин хүтэлбэрилхы партиин — Индиин национальна конгресэй уласхоорондын департаментын түрүүлэгшэ Р. Бхандари мэдүүлээ.

СДПГ-гэй СЪЕЗД ТҮГЭСЭБЭ

НЮРНБЕРГ. Шахардуу байдалые һуларуулха, эб найрамдал болон уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ талаар Германиин Социал-демократическа партиин баримталдаг хараа шугамые эндэ боложо үнгэрһэн ФРГ-эй эгээл ехэ оппозиционно партиин съезд батадхаба. Табан үдэрэй туршада энэ хуралдаан дээрэ сэрэгэй нөөсэнүүдые хизаарлаха ба хороохо, газар дээрэ ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үрдилдэн бүтээлгые болюулха, тэрэниие замбуулинай дайдада нэбтэрүүлгые зайсуулха шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. 1987 оной январьда бундестагта үнгэргэгдэхэ һунгалтада бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, СДПГ-эй баримталха хараа шэглэлдэ делегадууд ехэ анхаралаа хандуулаа.

Аюулгүй байдалай политикын асуудалнуудаар гол документ съезд дээрэ баталан абтаа. Европо түбидэ аюулгүй байдал бэхижүүлхын: Европодо, тэрэ тоодо ФРГ-дэ тодхогдоһон дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна ракетэнүүдые гаргуулхын түлөө, ядерна болон химическэ зэбсэг хэрэгсэлгүй зоно байгуулхын, Зүүнэй болон Баруунай оронуудай хоорондо харилсаа холбоо үргэдхэхын түлөө социал-демократууд тэмсэнэ гээд документ соо онсолон заагдана.

Хэдэ хэдэн социал-демократическа, мүн тэрэшэлэн коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо КПСС-эй зүгһөө ажаглагша хуралдаан дээрэ байлсаа.

ЭГЭЭЛ ШУХАЛА ХЭШЭЭЛ

СОВЕТСКЭ Союзай бүхы һургуулинуудта үсэгэлдэр Эрдэм мэдэсын жабхаланта һайндэр тэмдэглэгдэбэ. Тиимэ һайндэрнүүд ниислэл хотымнай һургуулинуудта мүн лэ тэмдэглэгдээ.

Улаан-Үдын 49-дэхи һургуулида үглөөнэй 9 сагһаа эхилжэ, гоё һайханаар хубсалһан һурагшад, багашуулые хүтэлһэн эхэ, эсэгэнэр, төөдэй, таабайнар сугларжа захалба. Түрүүн дуулгагдаһан соносхолой ёһоор, үглөөнэй 10 сагта горнын хонгёо нарин дохёо зэдэлжэ, баяр ёһололой жагсаал эхилбэ. «Амар мэндэ, һургуули!», «Бүхы дэлхэйн хүүгэд барандаа жаргалтай байг лэ!» гэһэн уряа лозунгнууд сугларагшадай анхаралые татаадхина. Аха классуудай урдуур эгээл бишыхан һурагшад жэрылдэн зогсоно. Мүнөө жэлдэ урданайхиһаа олон һурагшад нэгэдэхи класста оробо. Багшанарайнь бэлдэжэ байһан гаршагуудые харахада, 1-дэхи «А», 1-дэхи «Б» гэжэ уншагдаад, саашадаа «В», «Г», «Д», «Е», «Ж», «З» гэһэн үзэгүүд уншагдана. Класс бүхэндэ 30 гаран, 40 һурагшад бэшэгдэнхэй.

— 240 багашуул манай һургуулиин нэгэдэхи классуудта һурахаяа ерээ. Бүхы дээрээ 2150 һурагшадтай байхабди. Энэмнай—даб дээрээ. Магад, үшөөшье үхибүүд нэмэжэ болоно ааб даа. Эхин классуудай гурбан халаанда номоо үзэхөөр түсэблэгдэнэ. Манай һургуулиин байшан баригдаһаар тиимэшье үни болоогүй. Спортивна залтай, бассейнтэй—бараг лэ байшантай зоч һэмди. Теэд байрын гэрнүүд һүүлэй жэлнүүдтэ аргагүй олоор баригдажа, һурагшадаймнай тоо олошороо гээшэ ааб даа. Гэбэшье байрамнай уйтадаа гээд, шэнэ һурагшадые абангүй байха аалди? Юрэдөө, манай микрорайондо ажаһуудаг нэгэшье һурагша (һургуулиин наһа гүйсэһэн лэ һаа) һургуулида һурангүй үлэхэгүй. Яажашье һаань, һурагшадаа багтаажа, программаар хараалагдаһан һуралсалые бэелүүлхэбди. Һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ һургуулиин реформын эрилтэнүүдые бодотоор бэелүүлхын түлөө манай багшанарай коллектив нилээн оролдоо, тэмсээ. Һүнэй городской комбинат, нэгэдэхи, дүрбэдэхи СМУ-нууд— манай һургуулиин базова предприятинууд болоно. Нэрлэгдэгшэ СМУ-нуудэй барилгын талмайнууд дээрэ, һүнэй комбинадта, «Бурятмебельбыт» предприятида һурагшадаймнай үйлэдбэриин бригаданууд нажартаа һайн хүдэлжэ гараа. Мүн баһа ахалагша классуудай һурагшад һургуулияа заһабарилжа, һуралсалай шэнэ жэлдэ һайнаар бэлдэһэн байна. Һурагшадай спартакиадада спортсменүүднай дүрбэдэхеэ илалта туйлаа гэжэ баяртай байнабди,— гэжэ һургуулиин директор К. И. Иванов хөөрэнэ. Н. И. Лимоновой нэрэмжэтэ пионерскэ дружинын, комсомолой эмхиин алдарта хэрэгүүд тухай партийна эхин организациин секретарь Л. Г. Печкина, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Светлана Буянтуева хөөрэжэ үгөө.

Баярай жагсаалай һүүлээр һурагшад класс класстаа таража, һуралсалай шэнэ жэлэй эгээл шухала хэшээл — Эб найрамдалай хэшээл шагнаһан байна.

Үдэрэй 12 сагта хоёрдохи халаанай һурагшадай баярай жагсаал мүн лэ һүр жабхалантайгаар үнгэрбэ. Ажалай ба дайнай ветерануүд эндэ олоор уригдаһан байжа, Эб найрамдалай хэшээл үнгэргэлсэбэ. Класс бүхэндэ өөр өөрын онол арга хэрэглэгдээшье һаа, гол удхань нэгэн байгаа. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой Мэдүүлгэ, ООН-ой Генеральна секретарь Хавьер Перес де Куэльярай Советскэ Союзай һурагшадта эльгээһэн Бэшэг бүхы хэшээлнүүдэй үндэһэн боложо үгөө.

Табадахи «Е» класста үнгэргэгдэһэн Эб найрамдалай хэшээл һонин байгаа. Коммунис партиин, совет түрэ засагай ядерна дайе эсэргүүсэн, эб найрамдалые хэтэ мүнхэдэнь мандуулхын түлөө тэмсэжэ байһан тухай, энэ тэмсэлдэ һурагшадай оруулжа байһан хубита тухай үхибүүдэй сэдьхэлдэ оротор хөөрөөд, классай хүтэлбэрилэгшэ Т. Г. Двоеглазова иимэ даабари үгэбэ:

— Үхибүүд, таанар мүнөө эб найрамдал яажа хамгаалха тухай бодожо һуунат. Өөһэдынгөө бодоһон бодолые плакадууд болгожо зурагты. Иигэжэ бидэнэр класс соогоо политическэ плакадай конкурс үнгэргэе...

Үхибүүд бултадаа альбом, саарһа гаргажа, фломастернуудаа бэлдэжэ, ядерна дайе яажа зогсоохо байһанаа шадал зэргээрээ харуулан, зурагуудые зуража оробо. Барандаа уран зураашын бэлигтэй бэшэшье һаа, дай жүрөөдэгшэдые үхибүүн сэдьхэлээрээ үзэн ядажа, бүхы дэлхэйе сэсэгээр бүрхөөхэ тухайдаа тэдэнэр адлирхуугаар бодомжолно гэжэ зурагуудынь элирхэйлээ һэн.

Мүн лэ табадахи «Ж» класста (хүтэлбэрилэгшэнь Т. С. Хутошкеева) Эб найрамдалай хэшээл һайнаар үнгэржэ, һурагшадай сэдьхэлдэ оорынгоо нүлөө орхиһон байха. Эб найрамдал тухай дуунууд дуулагдаа, шүлэгүүд хэлэгдээ. Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ 20 миллион совет хүнүүд ами наһаяа үгэһэн, хэдэн миллиард түхэригэй зөөри галдагдаһан, хэдэн зуун городууд һандаргагдаһан, 70 мянган һууринууд үгы хэгдэһэн гэжэ һурагшад мэдэхэдээ, фашизмые, дай түхеэрдэг империалистнуудые үнэн зүрхэнһөө үзэн ядана хэбэртэй.

«Эб найрамдалай хэшээлтэй дашарамдуулан, совет һурагшадта амаршалгатайгаар хандаха зуураа, хани барисаанай, харилсан үгэеэ ойлголсолгын зангилаае улам бүри батадхахыень бүхы дэлхэйн залуушуулые уряалха дурамни хүрэнэ»,— гэһэн ООН-ой Генеральна секретариин Бэшэгэй үгэнүүд хүн бүхэндэ хабаатайгаар һанагдаа ёһотой.

— Эхэ оронойнгоо түлөө, эб найрамдалай хэтэдээ мандахын түлөө, эдир багашуулайнгаа зол жаргалтайгаар ургажа, аха үетэнэй найдамтай халаан болохын түлөө бидэ улаан шуһаяа адхаабди. Һайнаар һурагты! Эрдэм мэдэсээ баяжуулхын түлөө үдэр бүри тэмсэгты! Энэтнай баһал эб найрамдалай түлөө тэмсэл гээшэ,— гэжэ дайнай ба ажалай ветеран Я. В. Батаев үхибүүдтэ хандан хэлээ. Эрхим һайнаар һурахадаа, эб найрамдалай түлөө тэмсэнэбди гэһэн мэдэрэл һурагшадай сэдьхэлдэ мүндэлөө һаа, эгээл шухала хэшээлэй зорилго бэелүүлэгдөө гэшэ.

Ц. ДОНДОГОИ.

СОГТОЙ ХҮХЮУНЭЭР АМАРБА

Һурагшадай зунай амаралтын үедэ «Труд» болон «Спартак» бүлгэмүүдэй Буряадай областной соведүүд эдир спортсменүүдтэ зорюулжа, спортивно-элүүржүүлгын лагерьнуудые эмхидхээ.

«Труд» бүлгэм иимэ лагериие санын баазада, харин «Спартак» бүлгэм Прибайкалиин районой Ильинка тосхондохи «Березка» пионерэй лагерьта эмхидхээ һэн.

Лагерьта ажалай үдэр үглөөнэй зарядкаар эхилдэг һэн. Эдир боксернууд, барилдаашад, велосипедистнүүд, һур харбагшад, хүнгэн атледүүд һорилго хэдэг, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлдэг байба. Үдэр бүри һорилго, бэлэдхэл хэхэдээ, тэдэнэр бэе махабадаа хатуужуулдаг, өөһэдтөө хүсэл зориг хүмүүжүүлдэг, ажалша бүхэриг болодог.

Лагериин сезоной дүүрэжэ байха үедэ национальна барилдаагаар спартакиада, согтой хүхюун мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Илагшад бүлгэмүүдэй Хүндэлэлэй грамотануудаар, дурасхаалта бэлэгүүдээр шагнагдаһан байгаа. Классическа барилдаанай секцидэ ябадаг Игорь Кузнецов «Спартак» бүлгэмэй спартакиадада эрхимлэбэ.

Һурагшадай зунай амаралта дүүрэбэ. Энэ үе соо эдир спортсменүүд бэе махабадаа хатуужуулан, удха түгэлдэрор, һонирхолтойгоор амарба.

Спортын бүлгэмүүдэй захиргаан спортын залнуудые, талмайнуудые бэлдэбэ. «Труд» бүлгэмэй Спортын байшан соо ритмическэ гимнастикаар, дүрэ буляалдалгын ба классическа барилдаагаар, боксоор, һур харбалгаар секцинүүд хүдэлнэ, элүүр энхын бүлэгүүд эмхидхэгдэнэ.

С. ДОБРЫНИН,
«Спартак» бүлгэмэй тренер.

Мэндэ амар, һургуули, баяртай, зун!

Тэбхэр гурба һара үргэлжэлһэн һурагшадай ээлжээтэ амаралта үнгэршэбэ. Энэ хугасаа соо тэдэнэр юу хэжэ үрдөө хаб?.. Гартаа шүрбэһэ орожо ябаһан хүбүүд, басагадай хүсөөр хэгдэһэн ажалые килограммаар, центнерээр тоолоо һаа, нилээд ехэ тоо болохонь лабтай. Эдир хүбүүд, басагад эжы, абанартаа, түрэл ажахынуудтаа ехэ туһа хүргэхынгөө хажуугаар аха нүхэдэйнгөө хэдэг ажал хэрэгтэй дүтөөр танилсажа, зариманиинь бэеэ даагаадшье хүдэлхөөр дүршэл шадабаритай болоо. Хонидой ноохо хайшалалга, ногоо сабшалга, үбһэ хуряалга, огородой ургамалнуудые харууһалалга, хурьгадые адуулалга—юрэдөө хэһэн ажалынь олон даа.

Үсэгэлдэр һуралсалай шэнэ жэл эхилбэ. Амарһан, хүдэржэһэн һурагшадтай нэгэ жагсаалда, анха түрүүшынхиеэ һургуулида ороһон арбагархан басагад, хүбүүд нэгэдэн, Эрдэм мэдэсын орон руу хүшэр хүндэ аяншалгаяа эхилбэ. Бухы һурагшадта элүүр энхые, эрхим тэмдэгүүдые, совет ёһото эрхэтэд болохые хүсэнэбди.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. «Хоолойгоо ниилүүлэн дууланабди». 2. Загарайн районой Первомаевкын дунда һургуулиин 7-дохи классай һурагша Алеша Попов. 3. Улаан-Үдын хүүгэдэй 5-дахи саадай Инна Тудупова. 4. «Хэн нюруулхаяа гарахаб?»

Х. СОКТОЕВ.
Б. ГАДЬЯНОВАЙ, М. ЛАВРЕНТЬЕВЭЙ фотонууд.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ХҮН ТҮРЭЛТЭНИИЕ АРШАЛАН Х…

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн үдэр сентябриин 1-дэ тэмдэглэгдэбэ. Манай календарь дээрэ иимэ үдэрэй тогтоогдоһон ушар хадаа арадуудай аюулгүй байдалые бэхижүүлгын аша туһада, хүн түрэлтэнэй соёл болбосоролые аршалан хамгаалгын аша туһада дэлхэйн бүхы хүнүүдэй хүсэлэл оролдолгые нэгэдүүлэн элсүүлхэ шухала байһаниие бүгэдэ ниитын мэдэрэл мүн гэжэ гэршэлэн харуулна. Ядерна дайнай аюулда эсэргүү тэмсэлэй түүхэдэ энэ жэл онсо илгаатай: атомна совет полигонууд дээрэ хон-жэн, тиимэ байдал бүхы дэлхэй дээрэ, ядерна туршалгануудай хэгдэжэ боломоор бүхы полигонууд дээрэ туйлагдажа болохо гэһэн этигэл найдабари хүнүүдтэ үзүүлһэн байна.

Дайнай аюулые зайсуулхын түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союзаар дэлгэрүүлэгдэһэн хүсэ ехэтэ добтолгын оршон байдалда энэ жэл үнгэржэ байна. Бүхы хүнүүдэй, бүхы арадуудай аша туһада энэ добтолго хэгдэнэ. Буу зэбсэг ехээр бүтээн гаргалгые хизаарлаха ба тэрэниие хуряан абаха замда бодото хэмжээнүүдые абахаар бэлэн байһанаа Москва харуулба. Совет гүрэнэй харуулһан жэшээгэй бодото хүсэн эб найрамдалай түлөө олон тоото тэмсэлшэдые хамаг ябуулгануудаа улам эдэбхижүүлгэдэ, өөһэдынгөө правительствануудта горитой, энэ гэжэ харуулмаар хэмжээнүүдые абаха эрилтэ үсэд нэтэрүүгээр табиха ябадалда зоригжууланхай. Баруун хэдэн арбаад оронуудта үнгэргэгдэжэ байһан дайнда эсэргүү марш болон демонстрацинуудта, ниитын митингнүүдтэ, олон үдэрэй аяншалгануудта, эб найрамдалай лагерьнуудта хабаадагшадай гол эрилтэнь хадаа ядерна туршалгануудые болюулга мүн. Советскэ Союзай нэгэн талаһаа ядерна бүхы тэһэлэлгэнүүдые зогсоогоод байһан ушар энэ хүдэлөөнэй үргэдэлгэдэ яаха аргагүй нүлөөлһэниинь ойлгосотой. Мүнөө т… бэдэхиеэ үргэлжэлүүл… баруун бусад ороную… нууд өөһэд өөһэдык… һонор харюу үгэхэ … дэн Москвагай жэшэ… аргагүйб. Гэбэшье, … харюу үгэжэ шадахагү… бачевой уряада бүтэ… тулада Сагаан байш… гэбэгүй... Совет хүтэ… гые «идхалга хэхэ ар… үгэхын тулада прези… секундыншье турша… гүй»,—гээд Францийн … шэнэ.

Бодото байдал дээ… һаа, совет талаһаа хэ… тодо һонор ябуулгын … руушаахын тулада В… гүүд үшөө юун гэхэб… дые дурдаха хаб? Д… гэргэһэн зургаан оро… дэй эльгээһэн бэшэг… Генеральна секретари… дотор заагдаһанай ё… тэһэлэлгэнүүдтэ эсэ… хойшолуулагдашагүй … рилго мүнөө үедэ үг… даа ядерна зэбсэгүүд… ба тоогой талаар үр… рэгтэ бодото ёһоор т… ядерна зэбсэггүй дэ… замайнгаа эхинтэй эн… холбонобди».

Тиимэ дэлхэй таар… маршье. Энэ хадаа … лэй эхилтэр ядерна … усадхаха совет про… бодол мүн. Иимэрхүү … тулада, мүн Вашин… рэглэхэм гээд байнгү… долой хүсэндэ этигэн…

ШЭЛЭГДЭҺЭН ХАРАА Ш…

Баруун Германиин һунгагшадай (адаг 40 процентын) һанамжа элирхэйлэн харуулдаг ФРГ-гэй политическэ тон томо организаци—Германиин социал-демократическа партиин ээлжээтэ съезд Нюрнбергдэ болобо. СДПГ дүрбэн жэлэй туршада правительствын бүридэлдэ ородоггүй байбашье һаа, орон дотороо нүлөө ехэтэй политическэ хүсэн зандаа.

Гадаадын политикын талаар съезд дээрэ хэлэгдэһэн үгэнүүд хэблэл болон олониитын анхарал ехээр татаба. Эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдал хангахын түлөө, зүүн ба баруун оронуудай хоорондо үргэн харилсаа холбоо хүгжөөхын түлөө тэмсэл эдэбхижүүлгэдэ тэдэ үгэнүүд зорюулагдаа. Съезд дээрэ үгэ хэлэгшэд ФРГ-гэй НАТО-да хабаатай байһанда ямар нэгэ маргалта хэлэжэ байнгүй, Баруун Германиин газар дээрэ «Першинг-2» ба далита ракетэнүүдые тараан тодхолгые болюулха, түрүүшын добтолгодо хэрэглэгдэхээр тэндэ тодхогдоод байһан американ ядерна хэрэгсэлнүүдые усадхаха эрилтэ эрид шууд табяа.

Тодорхойлон хэлэбэл, ФРГ-гэй канцлерай тушаалда СДПГ-һээ кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн, тус партиин түрүүлэгшын орлогшо Й. Рау тиимэ эрилтэнүүдтэй мэдүүлгэ хэһэн байна. СДПГ-гэй Бонндохи засагай хүтэлбэридэ хэрбээ ерээ гээшэ һаань, намаар толгойлогдохо правительство американ «одото дайнай» программада ФРГ-гэй хабаадаха тухай Вашингтонтой баталагдаһан нюуса хэлсээе болюулха гэжэ Й. Рау соносхоо.

Ядерна тэһэлэлгэнүүдые зогсоолго нэгэн талаһаа үргэлжэлү… шиидхэбэри тушаа КП… ральна секретарь М. … Мэдүүлгые социал-де… дэмжэнэ, ядерна тур… дүүрэнээр хорихо ту… ба США хоёрой хоор… хын түлөө оролдоно г… резолюци доторнь хэ… тонижоод байһан х… бүхы гүрэнүүдэй газар… рин ба бэеэ даанхай … аюулгүй байлгын ёһо… гын үндэһэ һуури дэ… шанга байдалые һула… дые һэргээхэ эрмэлз… най» программые түр… һэн США-гай түсэбүүд… шууд буруушаана гээд… тэмдэглэгдэнэ.

Мүн дотоодын ба… зүбшэн хэлсэгдээ. С… ска талаар яһала үргэ… ришэлдөөтэй програм… абаа. Тодорхойлон хэ… хүнүүдые үсөөрүүлхэ … абтахаар хараалагдана.

Уласхоорондын мүне… шахардуу боложо бай… бодог нүлөө ехэтэй хү… сэгүүдэй неесые хор… даһан тодорхой алхам… аюулгүй байдал ба ха… жүүлхын, бата бэхи э… хын түлөө тэмсэдэг … политическэ байдалда … съездын хүдэлмэри г…

ПАКИСТАН: АРАДАЙ ЗЭБҮ…

«Зия—Уль—Хагай журам үгы болог!», «Американ империализм үгы болог!», «Эрхэ сүлөө, демократи мандаха болтогой!»—иимэ уряанууд доро бүхы Пакистанда митингнүүд ба демонстрацинууд боложо байна. Тэдээндэ хабаадагшад мүнөөнэй захиргаание дары түргэн болюулха, ороной хүн зондо демократическа эрхэ сүлөө олгохо, политическэ хэрэгээр түрмэдэ хаагдаһан бүхы хүнүүдые сүлөөлхэ, демократическа үндэһэ һуури дээрэ һунгалта үнгэргэхэ, Вашингтон—Исламабад гэһэн милитарис нэгэдэлые усадхаха гэһэн эрилтэнүүдые табина.

Пакистанай правительствэдэ эсэргүү [illegible] … леео тэмсэхээр зоригжонхой. Политическэ ба социально-экономическа талаар ороноо бэрхэшээл ехэтэ байдалда оруулһан,

арад зондо харша … тэмсэлшэдэй тоо улам … ядуу байдал, хүдэлмэр… шэг мэдэхэгүй, медици… хүртэхэгүй ябадал—ол… станецуудай юрын ажа… хадань Исламабад аса… зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ га…

Исламабадай генера… эрмэлзэлые хангаха та… оролдолго гаргана. … туһаламжа гамгүйгөөр … океанай саадахи ст… США-гай ээзрхэг ту…

Футбол

ХОЁРДОХИ ДҮХЭРИГЭЙ НААДАНУУД ЭХИЛБЭ

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонодо наададаг футболистнууд уулзалгынгаа хоёрдохи дүхэригэй наадануудые үнгэргэжэ эхилбэ. Нааданай түрүүшын дүхэригэй дүнгөөр зоно соогоо уулзалга бүхэнөө эрхимээр үнгэргэжэ ябаһан табан командын футболистнууд мүрысөөнэй таблицада түрүүшын һууринуудые эзэлбэ. Эндэ Тюмениин «Геолог» командын футболистнууд, үнгэрэгшэ жэлэйхидээл адли һайнаар наадана. Эдэнэр түрүүшын дүхэригтэ үнгэргэһэн арбан гурбан уулзалгаһаа наймандань шүүһэн, табан командатайнь тэнсэжэ гараһан байба. Тиихэдээ эдэнэр энэ үе соо нэгэшье командада шүүгдэбэгүй. Зонын эрхим командын нэгэн болоһон «Геологой» футболистнууд «Иртыш», «Сэлэнгэ» командануудые 4:0, 5:0 гэһэн тоотойгоор өөрынгөө стадион дээрэ наадахадаа шүүһэн байгаа. Харин бусад командануудые — Шэтын «Локомотив», Находкын «Океан», Владивостогой «Луч», Рубцовскын «Торпедо» (гэртэнь) командануудые 1:0, 2:0, 3:2 гэһэн тоотойгоор шүүһэн, айлшаар ошоходоо, табан наадандаа 0:0, 1:1 гэһэн тоотойгоор тэнсэжэ гараһан байгаа.

Мүрысөөнэй таблицада хоёрдохи, гурбадахи һуури эзэлһэн Барнаулай «Динамо», Омскын «Иртыш» командануд бусадтаа орходоо яһала һайн байдалтай. «Динамо» командын футболистнууд гэртээ наадахадаа, «Сэлэнгэ», «Локомотив» командануудые 3:0, 4:0 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байба. Мүн Комсомольск-на-Амуре хотын «Амурые», «Автомобилист», «Манометр» командануудые гэртэнь 0:2, 1:2 гэһэн тоотойгоор шүүгээ. Тиихэдэ Благовещенскын «Амур», «Геолог», «Иртыш» командануудтай тэнсэһэн «Звезда», «Металлургын» футболистнуудта шүүгдэһэн байна. Эдэнэр Эрхүүгэй футболистнуудта айлшалхадаа, 6:4 гэһэн тоотойгоор шүүгдэһэн байгаа. Тухайлхада, шангахан наадан болоо ха.

Хоёр жэлэй урда тээ өөрынгөө зонодо бусажа ерэһэн Омскын «Иртышэй» футболистнууд байгша оной уулзалгануудые яһала эмхи гуримтайгаар, шадамар бэрхээр үнгэргэжэ ябана. Эдэнэр «Сэлэнгэ», «Локомотив», «Торпедо», «Металлург», «Манометр», «Океан» командануудые шүүжэ гараа юм. Мүн Красноярскын футболистнуудые өөрынь стадион дээрэ 0:2 тоотойгоор диилэжэ шадаһан байна. Уулзалгын түрүүшын дүхэригтэ эдэнэр хоёр лэ — Тюмениин «Геологто», Эрхүүгэй «Звезда» командада шүүгдэһэн байха юм.

Эхилээд байһан нааданай хоёрдохи хахадай уулзалгануудай дүн хаража үзэхэдэ, мүрысөөнэй таблицада түрүүшын гурбан һуурида гараһан командануд зонын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө түрүү һуури булялдажа эхилбэ. Жэшээнь, «Динамын» футболистнууд Шэтын командада айлшалхадаа, талмайн эзэдые 2:3 гэһэн тоотойгоор диилэжэ шадаба. Харин Улаан-Үдын футболистнуудта 2:1 гэһэн тоотойгоор шүүгдэбэшье, мүрысөөнэй таблицада эзэлһэн түрүү һуурияа алдабагүй. Нүгөөдэ хоёр командын футболистнуудай дундаһаа «Иртышэй» гэшүүд «Геологые» 2:0 гэһэн тоотойгоор «бүдэрүүлжэ», тээсгэн эдэнэртэ шүүгдэһэн харюугаа абажа шадаба. «Геологой» футболистнууд байгша оной наадануудта түрүүшынхеэ шүүгдэбэ.

Зонын бусад командануудай дундаһаа манай хүршэнэр Эрхүүгэй, Находкын, Благовещенскын, мүн «Сэлэнгын» футболистнууд мүрысөөнэй таблицада байдалаа һайжаруулба. «Звезда», «Амур», «Сэлэнгын» футболистнууд хоёр наада өөһэд өөһэдынгөө стадионууд дээрэ үнгэргэһэн байгаа. Тиихэдээ эдэнэр айлшаар ерэһэн «Луч», «Океан», «Металлург», «Манометр», «Торпедо», «Динамо» командануудые 1:0, 2:0, 2:1 гэһэн тоотойгоор шүүжэ, мүрысөөнэй таблицада урагшаа дабшаба. Илангаа «Сэлэнгэ» команда дүрбэн һуури урагшаа дабшаа. Зүгөөр эдэнэр ээлжээтэ уулзалгануудаа Алас-Дурна зүгэй зонын командануудтай үнгэргэхөөр ошобо. Эдэнэр «Луч», «Океан» командануудтай наадаха болоно.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Командануд	наадаа	шүүгээ	тэнсээ	шүүгдээ	бүмбэгэ	Очко
«Динамо» Барнаул	15	9	3	2	32—15	21
«Геолог» Тюмень	14	8	5	1	25—11	21
«Иртыш» Омск	14	8	4	2	21— 9	20
«Звезда» Эрхүү	15	8	3	4	20—15	19
«Океан» Находка	15	6	5	4	15—12	17
«Амур» Благовещенск	15	5	7	3	9— 7	17
«Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	15	6	2	7	16—21	14
«Локомотив» Шэтэ	15	4	6	5	10—16	14
«Автомобилист» Красноярск	15	4	6	5	12—18	14
«Манометр» Томск	15	5	1	9	12—16	11
«Металлург» Новокузнецк	15	4	3	8	14—20	11
«Торпедо» Рубцовск	15	3	4	8	15—23	10
«Амур» Комсомольск	15	3	4	8	15—19	10
«Луч» Владивосток	15	2	5	8	6—20	9

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «КПСС-эй ЦК-да»—ТАСС-ай материал. «Шэнэ шата манай хүсэндэ» — А. Субботиной статья. «Онсо ярааалтай гуримаар» — А. Миткиновэй статья. «Фермэнүүдтэ — элбэг тэжээл» — суглуулбари. «Түрэһэн үдэреоршни, училищи» — репортаж.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Политическэ һуралсалые мүнөө үеын эрилтэнүүдэй хэмжээндэ» — К. Шомоевой статья. «Миллионтондо кандидат» — П. Натаевай статья. «Үнэ сэнгэй толи соо»—Л. Левченкын заметкэ.

Гурбадахи хуудаһанда. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд. Уласхоорондын шэнжэлэл. ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа эльгээһэн мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Анхарагты: үхибүүд» — Буряадай АССР-эй МВД-гэй Гүрэнэй автоинспекциин бэлдэһэн материалнуудай суглуулбари. Газетын мэдээсэлэй таһаг.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 —«Повстанческая история». 3-дахи сери. «Грандиозный замысел». 10.55 — Мультфильмнүүд. 11.25 — «Я пришел, чтобы назвать твое имя»—зужэг. 12.25—«XXI зуун жэл руу аяншалга». 13.40 — Шэнэ һонин (13.45 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильмүүд. 16.35 — «Сказание о Сиявуше» — уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 18.10 — «Хо-Ши-Мин: память об источнике» — баримтата фильм. Улаан-Үдэ. 19.00 —Шэнэ һонин (буряадаар). 19.10 — «Социализмын оронууд». Вьетнам (буряадаар). 19.25 —«Байгал» — мэдээсэлэй программа. Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». Улаан-Үдэ. 20.00 — Киножурнал. 20.10 — «Байгалай үмэнэхи газар дээрэ». Москва. 20.50 — «Повстанческая история». 4-дэхи сери. «О скрытой точке кипения». 22.00 — «Время». 22.35 — Спортивна гимнастикаар дэлхэйн кубок. 23.20 — Дуун, романс, вальс. 24.00 — Баримтата фильм. 00.30 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Байгаали шэнжэлгэ. 2-дохи класс. 9.55 — Баримтата фильм. 10.05, 14.25 — Франц хэлэн. 10.55 — «Хүгжэм». М. И. Глинка. 11.40—12.40 — Информатикын болон тоолон тодорхойлхо техникын үндэһэ һуури. 12.10 —«Ород хэлэн». 13.10 — Телеочерк. 13.40 — Совет уран зохёолшодой онтохонууд. 14.55

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-65, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95. Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, г. Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Г… ственного комитета Бурятской А… делам издательств полиграфи… ной торговли г. Улан-Удэ ул. Ле… Н-00600. Заказ № 202. Индекс…